

TÜRKİYE ENERJİ STRATEJİLERİ VE POLİTİKALARI ARAŞTIRMA MERKEZİ

STRATEJİK SENARYO ANALİZ RAPORU

EGE VE DOĞU AKDENİZ'DE OLASI BİR TÜRKİYE-YUNANİSTAN SİLAHLI ÇATIŞMASI

*Tırmanma Dinamikleri, İsrail Faktörü, Dört Senaryolu Model
ve “Masa Gücü” Merkezli Stratejik Değerlendirme*

Hazırlayan

TESPAM Kızılirma Enstitüsü

Ekim 2026

TESPAM

Türkiye Enerji Stratejileri ve Politikaları Araştırma Merkezi

STRATEJİK SENARYO ANALİZ RAPORU

**Ege ve Doğu Akdeniz’de
Olası Bir Türkiye–Yunanistan
Silahlı Çatışması**

*Tırmanma Dinamikleri, İsrail Faktörü, Dört Senaryolu Model ve “Masa Gücü”
Merkezli Stratejik Değerlendirme*

Hazırlayan: TESPAM KIZILELMA ENSTİTÜSÜ

Bu rapor bir savaş planı değil; açık kaynaklara ve emekli askerî uzmanların kavramsal değerlendirmelerine dayanan, caydırıcılık ve kriz yönetimi amaçlı bir senaryo analizidir.

Rapor Başlığı: Ege ve Doğu Akdeniz’de Olası Bir Türkiye–Yunanistan Silahlı Çatışması: Tırmanma Dinamikleri, İsrail Faktörü, Dört Senaryolu Model ve “Masa Gücü” Merkezli Stratejik Değerlendirme

Hazırlayan: TESPAM Kızılme Enstitüsü

Yayıncı: Türkiye Enerji Stratejileri ve Politikaları Araştırma Merkezi (TESPAM)

Yayın Türü: Stratejik Senaryo Analiz Raporu

Yayın Tarihi: Ekim 2026

Kaynak Gösterme Sistemi: APA 7

İletişim: info@tespam.org

© 2026 TESPAM. Tüm hakları saklıdır.

Bu raporun tamamı ya da herhangi bir bölümü, TESPAM’ın yazılı izni olmaksızın çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz. Kaynak gösterilmek koşuluyla akademik ve kamusal amaçlı kısa alıntılar yapılabilir.

Önerilen Atıf (APA 7)

TESPAM Kızılme Enstitüsü. (2026). Ege ve Doğu Akdeniz’de olası bir Türkiye–Yunanistan silahlı çatışması: Tırmanma dinamikleri, İsrail faktörü, dört senaryolu model ve “masa gücü” merkezli stratejik değerlendirme (Stratejik Senaryo Analiz Raporu). Türkiye Enerji Stratejileri ve Politikaları Araştırma Merkezi.

İÇİNDEKİLER

Yönetici Özeti	8
I. Giriş: Amaç, Kapsam ve Yöntem	11
I.I. Amaç ve Kapsam	11
I.II. Kavramsal Çerçeve ve Temel Tezler	11
I.III. Yöntem	12
I.IV. Sınırlılıklar	12
II. Uyuşmazlık Alanlarının Haritası	13
II.I. Hukuk-Harita Cephesi: Mavi Vatan Kanunu, 12 Mil ve Sivil Deniz Koruma Alanları	15
III. Bölgesel ve Küresel Aktörler: Güncel Konumlanma ve Stratejik Adımlar	17
III.I. Fransa: Çift Kulvarlı Bir Aktör	17
III.II. GSI Projesi ve Nexans Faktörü	17
III.III. İsrail ve Akhilleus Kalkanı	17
III.IV. ABD, İngiltere, Çin ve Rusya	18
III.V. Bölgesel Hizalanma	19
IV. Değişen Güç Dengesi: Türkiye'nin Stratejik Yükselişi ve İsrail'in Tehdit Algısı	21
IV.I. İç Cephenin Tahkimi: "Terörsüz Türkiye" ve Doğu-Güneydoğu	21
IV.II. Bölgesel Açılım: Suriye, Irak, Körfez ve Kafkasya	21
IV.III. İsrail'in Tehdit Algısı	22
IV.IV. Vekâleten Zayıflatma Tezi: Türkiye'yi Yunanistan ile Savaştırmak	22
IV.V. Adaların Hukuka Aykırı Silahlandırılması ve İsrail Esgüdümü	24
V. Yunan Önleyici Saldırı Senaryoları: İçerik, Kaynak ve Tutarsızlıklar	25
V.I. Senaryonun İçeriği	25
V.II. Doktriner Akrabalık ve Yazarlık Sorusu	25
V.III. Senaryonun Tutarsızlıkları	25
VI. Küresel Gerilim Ortamı ve Uluslararası Savaş Riski	27
VII. NATO, ABD ve Büyük Güç Dengesi: Washington Neden Türkiye ile Sıcak Çatışmaya Giremez?	28
VII.I. NATO: İttifak İçeri Bir Savaşta İşlevsizleşen Şemsiye	28
VII.II. ABD'nin Stratejik Önceliği: Çin ile Rekabet ve Avrupa'dan Kademeli Çekilme	28
VII.III. ABD Müdahalesinin Çin ve Rusya Nezdindeki Sonuçları	29
VIII. Enerji Altyapısı: Dokunulmazlık mı, Karşılıklı Rehin mi?	31
IX. Türk Savunma Sanayii: Caydırıcılığın Maddi Altyapısı	33
IX.I. Ölçek, Yerlilik ve Sürdürülebilirlik	33
IX.II. Kritik Programlar ve 2025-2026 Kilometre Taşları	34
IX.III. Niteliksel Kırılma: İnsansız Sistemler, Derin Vuruş ve Ağ Merkezli Harp	34
X. Askerî Denge: Net Değerlendirme	36
XI. İç Dinamikler ve Savaşın Siyasal Mantığı	38
XI.I. Yunanistan	38

XI.II. Türkiye.....	38
XI.III. Savaşın Rasyonalist Okuması	38
XII. Tırmanma Modeli: Eşikler ve Tetikleyiciler.....	40
XIII. Senaryo Modeli	42
XIII.I. S1 — Yönetilen Kriz	43
XIII.II. S2 — Saatlerle Sınırlı Çatışma	43
XIII.III. S3 — İsrail Gündümlü Bir İlk Saldırı ve Türkiye’nin Bütüncül Karşılığı	43
XIII.IV. S4 — Uzayan ve Uluslararasılaşan Savaş	46
XIV. Uluslararası Tepki ve Ateşkes Dinamiği.....	48
XV. Savaş Sonrası Düzen ve “Masa Gücü”	50
XVI. Yunan Kamuoyu İçin Stratejik Bir Okuma: Gerilimi Azaltmanın Rasyonelliği	52
XVII. Değerlendirme ve Politika Önerileri	54
XVII.I. Caydırıcılık ve Hazırlık	54
XVII.II. Kriz Yönetimi	54
XVII.III. Diplomasi ve Enerji	55
XVIII. Sonuç	57
Kaynakça	58

TESPAM

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Uyuşmazlık başlıkları ve tırmanma potansiyeli.....	12
Tablo 2. Vekâleten zayıflatma tezinin göstergeleri.....	22
Tablo 3. Yunan önleyici saldırı senaryosunun tutarsızlıkları.....	25
Tablo 4. ABD'nin olası müdahale seçenekleri ve stratejik maliyetleri	28
Tablo 5. Enerji bağımlılığı karşılaştırması (yaklaşık, 2025–2026).....	31
Tablo 6. Türk savunma sanayiinde seçilmiş programlar ve güncel durum (2025–2026).....	33
Tablo 7. Kabiliyet bazlı net değerlendirme	35
Tablo 8. Türk–Yunan tırmanma merdiveni.....	39
Tablo 9. Senaryo matrisi.....	41
Tablo 10. S3 harekât hatlarının uygulanabilirlik değerlendirmesi.....	43
Tablo 11. Masa gücü bakımından kazanım türleri	49

ŞEKİLLER VE HARİTALAR LİSTESİ

Şekil 1. Raporun dört temel tezi ve ortak sonucu.....	11
Harita 1. Ege ve Doğu Akdeniz'de başlıca uyuşmazlık alanları	13
Harita 2. Ege'de 6 ve 12 deniz mili karasuyu senaryolarının karşılaştırılması	14
Şekil 2. Hukuk-harita cephesinde “çift tetik” zinciri.....	15
Harita 3. Bölgesel ve küresel aktörlerin Doğu Akdeniz'deki stratejik düğümleri	18
Harita 4. Bölgedeki kritik enerji altyapısı: karşılıklı rehin düğümleri	31
Şekil 3. Türkiye ve Yunanistan: temel asimetri göstergeleri (2026)	32
Şekil 4. Akhilleus Kalkanı takvimi ve Türk savunma programlarının kilometre taşları (2025-2032).....	34
Şekil 5. Türk-Yunan tırmanma merdiveninin görsel modeli	40
Şekil 6. Senaryo uzayı: yoğunluk-süre ve uluslararasılaşma eksenleri.....	41
Şekil 7. Masa gücü bakımından kazanım türlerinin konumlanması	50

KISALTMALAR

AB	Avrupa Birlięi
CEF	Baęlantılı Avrupa Fonu
DEHUKAM	Ankara Üniversitesi Deniz Hukuku Araştırma Merkezi
DKA	Deniz Koruma Alanı
FSRU	Yüzer LNG Depolama ve Gazlaştırma Ünitesi
GKRY	Güney Kıbrıs Rum Yönetimi
GSİ	Büyük Deniz Enterkonektörü (Great Sea Interconnector)
GSYH	Gayri Safı Yurt İçi Hasıla
HVDC	Yüksek Gerilim Doğru Akım
İDA	İnsansız Deniz Aracı
İHA / SİHA	İnsansız Hava Aracı / Silahlı İnsansız Hava Aracı
KKTC	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
LANDCOM	NATO Müttefik Kara Kuvvetleri Komutanlığı
LNG	Sıvılaştırılmış Doğal Gaz
MDCA	Karşılıklı Savunma İşbirliği Anlaşması
MEB	Münhasır Ekonomik Bölge
MİLGEM	Milli Gemi Projesi
MUGEM	Milli Uçak Gemisi
NATO	Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü
NAMFI	NATO Füze Atış Alanı
NAVTEX	Denizcilere Yönelik Seyir Uyarı Sistemi
NOTAM	Havacılara Duyuru
SSB	Savunma Sanayii Başkanlığı
TANAP	Trans-Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı
TAP	Trans-Adriyatik Doğal Gaz Boru Hattı
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
TESPAM	Türkiye Enerji Stratejileri ve Politikaları Araştırma Merkezi
UAD	Uluslararası Adalet Divanı
UNCLOS	Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi

Yönetici Özeti

Ege ve Doğu Akdeniz’de Türkiye ile Yunanistan arasındaki uyuşmazlıklar —kıta sahanlığı, karasuları, münhasır ekonomik bölge (MEB), adaların silahlandırılması, Kıbrıs’ın siyasi statüsü, Meriç hattı ve göç— yarım asrı aşkın bir süredir “sıcak çatışma eşiğinin hemen altında” yönetilmektedir. Bu rapor, söz konusu eşiğin aşılması hâlinde ortaya çıkabilecek tabloyu, alanında uzun yıllar görev yapmış emekli üst düzey askerî uzmanların da teknik varsayımları dikkate alınarak; ilgili yaklaşımların açık kaynak verileriyle sınandığı, dört senaryolu bir model çerçevesinde hazırlanmıştır.

Raporun temel bulguları şöyle özetlenebilecektir:

- **Savaşı başlatacak olan, sıradan bir sürtüşme değil; ancak can kaybı içeren ve faili belli bir “eşik olay” olabilecektir:** Meriç’teki atışmalar, göçmen itme-geri itme olayları, it dalaşları ya da radar kilitlemeleri tarafların on yıllardır içselleştirdiği “gri bölge” davranışlarıdır. Bir savaş gemisinin, uçağın veya sismik araştırma gemisinin batırılması/düşürülmesi ise kamuoyu ve angajman kuralları üzerinden otomatik bir misilleme dinamiğini tetikleyebilecektir. Bu iki farkı analizlerde gerçekçi bir şekilde ayırt etmek elzemdir.
- **Operasyonel düzlemde Türkiye’nin coğrafya, kitle, insansız sistemler, elektronik harp ve lojistik bakımından belirgin üstünlükleri vardır:** Yunanistan; Rafale/Meteor, F-16 Viper, FDI fırkateynleri, Tıp 214 denizaltıları ve Ağustos 2026’da İsrail ile imzaladığı yaklaşık 3 milyar avroluk Akhilleus Kalkanı (Achilles Shield) entegre hava savunma programıyla nitelik açığını kapatmaya çalışmaktadır. Lakin bu Türkiye’nin karşısında etkin bir savunma yürütebilmesi için yeterli değildir.
- **Stratejik sonuç operasyonel sonuçtan bağımsız olarak şekillenebilecektir:** Bir AB üyesine karşı ilk güç kullanımı; AB Antlaşması 42(7). madde, 2021 Fransa–Yunanistan stratejik ortaklık anlaşmasının karşılıklı yardım hükmü, yaptırımlar, sermaye çıkışı ve turizm/transit gelir kaybı gibi maliyetleri devreye sokacaktır. Tabii ilk saldırının kim tarafından gerçekleştirileceği net değildir. Diğer taraftan Yunanistan’ın ilk saldırısı akabinde Türkiye de çok hızlı sert cevaplar verebilecek donanımını tetikte bekletmektedir. Dolayısıyla “kim daha hızlı vurur” sorusundan çok, “savaş sonunda hangi düzen kurulacak ve masaya hangi meşru kazanımla oturulacak” sorusu belirleyici olacaktır.
- **En olası gelişme yolu (S1–S2) yönetilen kriz veya saatlerle sınırlı bir çatışmadır:** Çok cepheli kısa savaş (S3) düşük olasılıklı, uzayan ve uluslararasılaşan savaş (S4) ise en düşük olasılıklı fakat en yıkıcı senaryodur.
- **Enerji altyapısı, çatışmanın hem en kırılgan hem de en caydırıcı unsurudur:** TANAP–TAP, TürkAkım, Dedağaç FSRU, Pire ve Büyük Deniz Enterkonektörü (GSI) gibi uluslararası düğümler, taraflar için “dokunulmazlık” kadar “karşılıklı rehin” işlevi de görmektedir.

- **Bölgesel güç dengesi Türkiye lehine değişmektedir:** “Terörsüz Türkiye” süreciyle iç güvenlik yükünün hafiflemesi, Doğu ve Güneydoğu’daki sorunların büyük ölçüde çözüm yoluna girmesi, Suriye ve Irak’ta artan etkinlik, Suudi Arabistan ve Pakistan ile imzalanan Mekke Savunma Anlaşması (Ağustos 2026) ve Ermenistan ile normalleşme, Türkiye’nin dış harekât ve ittifak kapasitesini belirgin biçimde yükseltmiştir.
- **Bu yükseliş İsrail nezdinde tehdit algısını keskin biçimde artırmıştır:** Raporun ileri sürdüğü temel tez, Türkiye ile doğrudan çatışmayı göze alamayan İsrail’in, Türkiye’yi zayıflatmanın en düşük maliyetli —ve zaman aleyhine işledikçe “son çare” niteliği kazanan— yolu olarak Türkiye’yi Yunanistan ile savaştırmayı hedeflediğidir. Akhilleus Kalkanı ile Yunan ulusal komuta-kontrol mimarisinin bizzat İsrail tarafından kurulacak olması bu tezin en somut göstergesidir.
- **Yunan basınında dolaşıma sokulan “önleyici saldırı” senaryoları iç tutarlılıktan yoksundur:** İlgili senaryolar İsrail’in Lübnan’a (2024) ve İran’a (2025) karşı uyguladığı harekât kurgusuyla dikkat çekici bir doktriner akrabalık taşımaktadır. Bu metinlerin İsrail kaynaklı planlama kültüründen türetilmiş olması güçlü bir ihtimaldir. Lakin Yunanistan tarafından Türkiye’ye karşı uygulanabilir bir plan değildir.
- **En “temiz” savaş tetikleyicisi hukuk-harita cephesindedir:** Türkiye’nin Mavi Vatan Kanunu’nu yürürlüğe koyması ve Yunanistan’ın buna 12 mil karasuyu ilanıyla karşılık vermesi, 1995 casus belli kararını doğrudan devreye sokacak bir “çift tetik” oluşturmaktadır. Küresel ölçekte büyük güçler arasındaki gerilimin tırmandığı bir dönemde böyle bir yerel savaşın uluslararası bir savaşa evrilme riski, 1974 ve 1996’ya kıyasla çok daha yüksektir.
- **Türkiye’nin askerî-teknolojik üstünlüğü bariz ve her geçen yıl derinleşen bir asimetridir:** 2025’te ilk kez 10 milyar doları aşan savunma ve havacılık ihracatı, %80’in üzerine çıkan yerlilik oranı, teslimatı başlayan Çelik Kubbe, seri üretimdeki Tayfun ve SİPER, görüş ötesi menzilde havadan havaya füze atışı gerçekleştiren ilk insansız muharip uçak olan Kızılma, prototipleri 2026 sonunda uçacak olan KAAK ve inşasına başlanan MUGEM uçak gemisi, Türkiye’yi Yunanistan ile kıyaslanamayacak bir kuvvet yapısına taşımıştır. İsrail güdümlü başlatılabilecek bir savaşta Yunanistan’ın askerî kapasitesinin çok kısa bir süre içinde çökertilmesi kuvvetle muhtemeldir.
- **Türkiye, kendisine yönelik bir saldırıya hızlı ve bütüncül bir karşılık verebilecek kapasitededir:** Ege Ordusu, 1. Ordu ve Kıbrıs Türk Barış Kuvvetleri’nin kara, deniz ve hava unsurlarıyla eşzamanlı olarak harekete geçmesi hâlinde Doğu Ege adalarının, Kıbrıs’ın ve Batı Trakya’nın kısa süre içinde tamamıyla geri alınabilmesi askerî olarak gerçekçi bir ihtimaldir. Bu kapasite, senaryo modelinde (S3) ayrıntılı olarak ele alınmıştır.
- **ABD, Çin ile stratejik rekabetin sürdüğü bir dönemde Türkiye ile sıcak bir çatışmaya giremeyecektir:** Ocak 2026 tarihli ABD Ulusal Savunma Stratejisi,

Avrupa'nın konvansiyonel savunmasında birincil sorumluluğu Avrupalı müttefiklere bırakmıştır. NATO'nun ikinci büyük ordusuna, Boğazlara, İncirlik'e ve Kürecik'e sahip bir Türkiye ile çatışmaya girmek, ABD'nin küresel konumunu Çin ve Rusya lehine sarsacaktır. Olası bir ABD müdahalesi ise Türkiye'yi alternatif güç merkezlerine yöneltecek ve Avrasya'daki dengeleri kökten değiştirebilecektir. NATO ise ittifak içi bir savaşta işlevsiz kalacaktır. Bu gerçeklik ABD nezdinde hem Cumhuriyetçi hem de Demokrat yönetimler için aynıdır.

- **Gerilimin azaltılması en çok Yunan toplumunun çıkarınadır:** İsrail'in Türkiye'yi zayıflatma hesabının bedelini ödeyecek olan Yunan halkıdır. Bu nedenle Yunan kamuoyunun, hükümeti üzerinde gerilimi azaltıcı ve diyalogu önceleyen bir baskı kurması, Yunanistan'ın üçüncü tarafların stratejik hesaplarına alet olmasını önleyebilecek en gerçekçi yoldur.

I. Giriş: Amaç, Kapsam ve Yöntem

I.I. Amaç ve Kapsam

Hiç şüphesiz ki savaş, siyasetin başka araçlarla devamı olduğu kadar, siyasetin *iflasının* da adıdır. Bu bağlamda raporun amacı, olası bir Türkiye–Yunanistan silahlı çatışmasını tasvir etmekten çok, böyle bir çatışmanın hangi eşiklerden geçerek doğabileceğini, hangi senaryo kollarına ayrılabilceğini ve her bir kolun Türkiye açısından siyasi, ekonomik ve enerji-güvenliği maliyetlerinin neler olabileceğini ortaya koymaktır. Kapsam; Ege, Doğu Akdeniz, Trakya (Meriç hattı) ve Kıbrıs olmak üzere dört coğrafi alanı ve 2026 sonbaharı itibarıyla mevcut siyasi-askerî konjonktürü içermektedir.

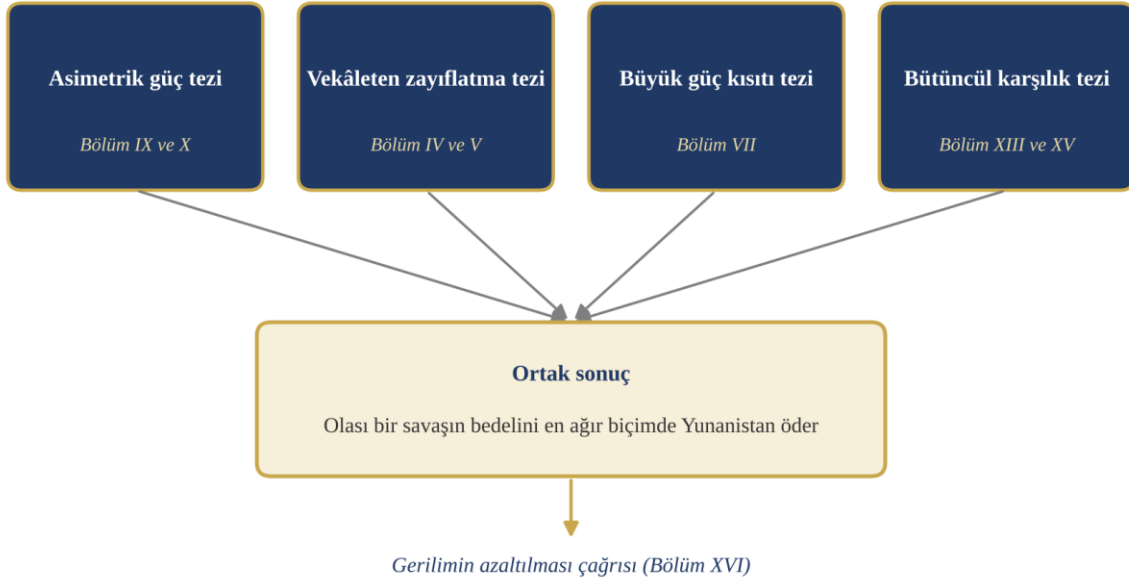
I.II. Kavramsal Çerçeve ve Temel Tezler

Rapor, alanında uzun yıllar görev yapmış emekli üst düzey askerî uzmanların teknik varsayımlarını açık kaynak verileriyle birlikte ele alan bütüncül bir okuma üzerine kurulmuştur. Bu minvalde çalışma, birbirini tamamlayan dört temel tez etrafında şekillenmektedir:

- **Asimetrik güç tezi:** Türkiye'nin teknik, askerî ve potansiyel gücü Yunanistan'a kıyasla bariz biçimde üstündür; savunma sanayiindeki nesil atlamasıyla bu fark her geçen yıl derinleşmektedir (Bölüm IX ve X).
- **Vekâleten zayıflatma tezi:** Türkiye'nin bölgesel yükselişi karşısında elindeki araçları tüketen İsrail, Türkiye'yi Yunanistan ile savaştırarak zayıflatmayı son çare olarak görmektedir (Bölüm IV ve V).
- **Büyük güç kısıtı tezi:** Çin ile stratejik rekabetin sürdüğü bir konjonktürde ABD, Türkiye ile sıcak bir çatışmaya giremeyecek; NATO ise ittifak içi bir çatışmada işlevsiz kalacaktır (Bölüm VII).
- **Bütüncül karşılık tezi:** Yunanistan'ın —İsrail güdümlü— bir ilk saldırısı hâlinde Türkiye, Doğu Ege adalarını, Kıbrıs'ı ve Batı Trakya'yı eşzamanlı ve hızlı bir harekâtla geri alabilecek kapasiteye sahiptir; savaş sonunda kurulacak düzen ise bu kapasitenin masaya nasıl yansıtılacağını belirleyecektir (Bölüm XIII ve XV).

Bu dört tezin ortak sonucu açıktır: olası bir savaşın bedelini en ağır biçimde ödeyecek olan Yunanistan'dır. İşte tam da bu nedenle raporun son bölümlerinden biri, Yunan toplumunun ve siyasetinin gerilimi azaltma yönünde atması gereken adımlara ayrılmıştır (Bölüm XVI).

Şekil 1. Raporun dört temel tezi ve ortak sonucu

Kaynak: TESPAM modeli (Bölüm I.II).

I.III. Yöntem

Çalışma, nitel senaryo planlaması geleneğini (Schwartz, 1991) tırmanma merdiveni yaklaşımıyla (Kahn, 1965) birleştirmektedir. Askerî denge, kantitatif bir envanter karşılaştırması yerine Biddle'in (2004) "kuvvet kullanımı" yaklaşımı doğrultusunda; yani yalnızca platform sayılarına değil, entegrasyon, eğitim, lojistik ve coğrafyaya bakılarak değerlendirilmiştir. Savaşın neden çıkabileceği ve nasıl sona erebileceği ise Fearon'un (1995) rasyonalist savaş açıklamaları —bilgi asimetrisi, taahhüt sorunu ve bölünmezlik— ile Schelling'in (1966) zorlayıcı diplomasi kavramları üzerinden okunmuştur.

Model iki eksen üzerine kurulmuştur: (i) **çatışmanın yoğunluğu ve süresi** (kriz → saatler → günler → haftalar) ve (ii) **uluslararasılaşma derecesi** (ikili kalan → üçüncü tarafların diplomatik/askerî müdahalesi). Bu iki eksenin kesişiminden dört senaryo türetilmiş; her biri için tetikleyiciler, gelişme mantığı, olasılık değerlendirmesi ve Türkiye açısından maliyet-kazanç dengesi verilmiştir.

I.IV. Sınırlılıklar

- Çalışma tamamen açık kaynaklara dayanır; gizlilik dereceli envanter, mühimmat stoku ve angajman kuralları bilgisi içermez.
- Olasılık değerlendirmeleri nicel bir modelin çıktısı değil, yapılandırılmış uzman yargısıdır.
- Rapor taktik ve hedef düzeyinde ayrıntıya bilinçli olarak girmez; harekât kavramı stratejik-operasyonel düzeyde tartışılır.

II. Uyuşmazlık Alanlarının Haritası

Türk–Yunan uyuşmazlıkları birbirinden bağımsız sorunlar değil, birbirini besleyen bir **sorunlar kümesidir**: karasularının genişliği kıta sahanlığını, kıta sahanlığı MEB’i, MEB enerji arama ve kablo/boru hattı güzergâhlarını, bunlar da adaların askerî statüsünü doğrudan etkilemektedir. Tablo 1 bu kümeyi tırmanma potansiyeli bakımından sınıflandırmaktadır.

Tablo 1. Uyuşmazlık başlıkları ve tırmanma potansiyeli

Uyuşmazlık	Türkiye’nin tutumu	Yunanistan’ın tutumu	Tırmanma potansiyeli
Karasuları (6/12 mil)	Ege’de 12 mile genişleme casus belli sayılır (TBMM, 1995)	UNCLOS m.3 uyarınca 12 mil hakkı saklıdır	Çok yüksek — tek taraflı ilan doğrudan eşik olay
Kıta sahanlığı / MEB	Adaların sınırlı/sıfır etki; hakkaniyet ilkesi	Adalar tam etkiye sahiptir (UNCLOS m.121)	Yüksek — sismik arama ve NAVTEX krizleri
Adaların silahlandırılması	Lozan (1923) ve Paris (1947) gayriaskerî statü yükümlülüklerinin ihlali	BM Şartı m.51 kapsamında meşru müdafaa hakkı	Orta-yüksek — çatışmada ilk hedef kümesi
Aidiyeti belirsiz ada/kayalıklar	Antlaşmalarla devredilmemiş “gri bölgeler”	Tamamı Yunan egemenliğinde	Yüksek — 1996 Kardak emsali
Kıbrıs	İki devletli çözüm; KKTC’nin güvenliği	Kıbrıs Cumhuriyeti’nin bütünlüğü; AB üyeliği	Yüksek — 1974 sonrası mülkiyet ve hidrokarbon
GSI kablo güzergâhı (Kaşot açıkları)	Kendi kıta sahanlığı/MEB’inde izin ve bilgilendirme şartı	Uluslararası sularda kablo döşeme serbestisi	Orta-yüksek — 2024 deniz unsuru gölgelemesi
Mavi Vatan Kanunu ve deniz koruma alanları	Çerçeve kanunla yetki alanlarının iç hukukta tescili; Ege’de 6 mil korunur	Tek taraflı ve UNCLOS’a aykırı bir “harita yasası”	Yüksek — 12 mil karşı hamlesini tetiklerse çok yüksek
Meriç hattı ve göç	Yatak değişimi, itme-geri itme ihlalleri	Sınır güvenliği ve AB dış sınırı	Düşük-orta — tarihsel olarak yönetilebilir
Dedeağaç’taki ABD varlığı	Montrö dengesini dolaylı aşındırıcı	NATO lojistiği ve caydırıcılık	Düşük — doğrudan çatışma nedeni değil, hesap çarpanı

Kaynak: UNCLOS (1982); Lozan Barış Antlaşması (1923); Paris Barış Antlaşması (1947); TESPAM derlemesi.

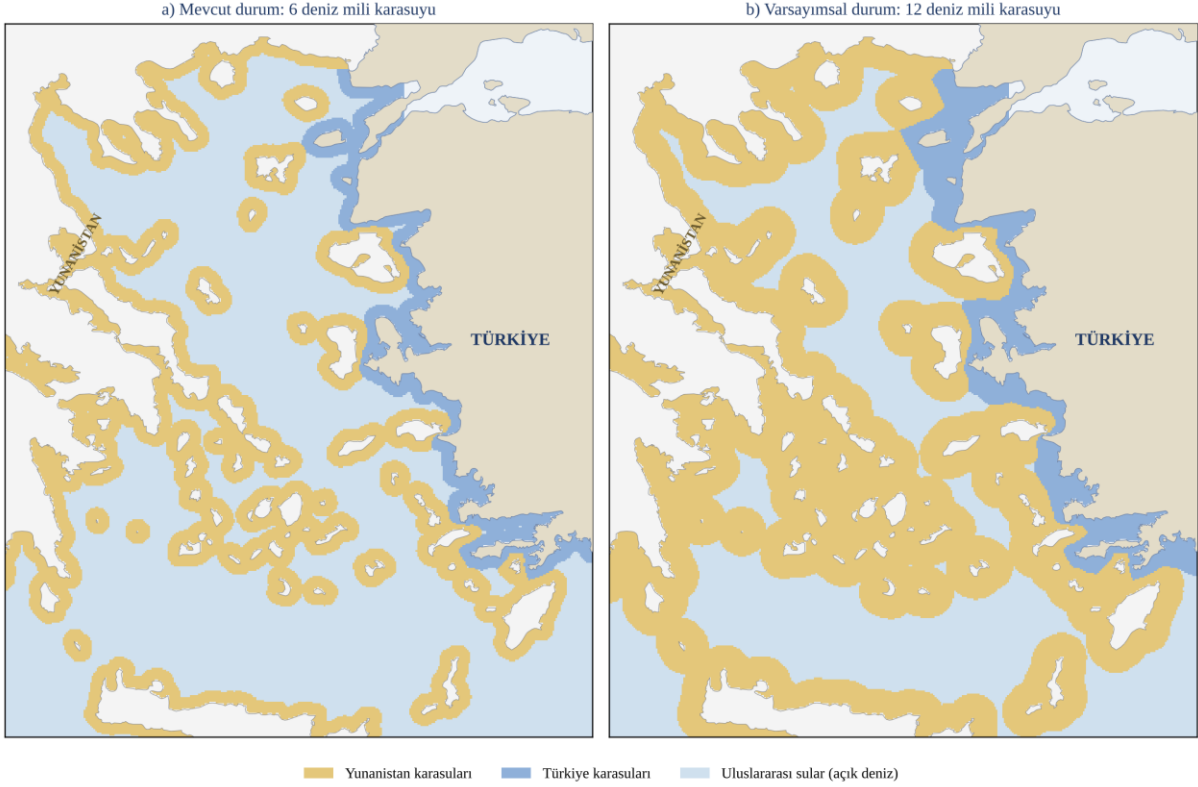
Harita 1. Ege ve Doğu Akdeniz'de başlıca uyuşmazlık alanları

Kaynak: Lozan Barış Antlaşması (1923); Paris Barış Antlaşması (1947); Milliyet (2025); Nexans (2026); Natural Earth sınır verileri. Konumlar ve güzergâhlar yaklaşık ve şematiktir; harita, sınır belirleme niteliği taşımaz. Hazırlayan: TESPAM.

Bu minvalde vurgulanmalıdır ki, karasularının 12 mile genişletilmesi Türkiye açısından tartışmasız bir kırmızı çizgidir ve senaryo modelindeki en “temiz” tetikleyicidir. Zira hem hukuki-siyasi bir beyan niteliği taşır hem de Ege’yi fiilen kapalı bir Yunan iç denizine dönüştürme etkisi doğurur. Mafafih Yunanistan’ın 2025’te ilan ettiği Deniz Mekânsal Planlaması ve Ege’de deniz parkı girişimleri, aynı sonuca “sessiz” yollarla ulaşma çabası olarak okunmakta; Türkiye’nin kendi mekânsal planlamasıyla verdiği karşılık ise krizin hukuk-harita düzleminde sürdüğünü göstermektedir.

Harita 2. Ege'de 6 ve 12 deniz mili karasuyu senaryolarının karşılaştırılması

Kaynak: Natural Earth 1:10 milyon ölçekli kıyı verileri üzerinden TESPAM hesaplaması. Karasuları kıyından eşit uzaklık ilkesiyle ve örtüşen alanlarda orta hat esas alınarak gösterim amacıyla çizilmiştir; ölçek nedeniyle küçük adacık ve kayalıklar kapsam dışıdır ve harita resmî bir sınır gösterimi değildir.

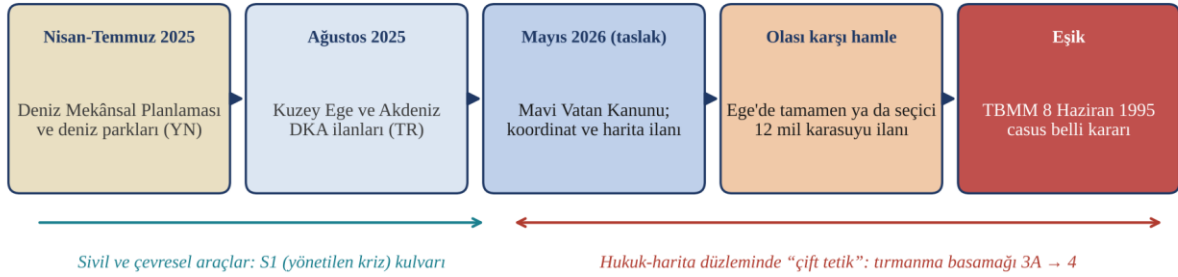
II.I. Hukuk-Harita Cephesi: Mavi Vatan Kanunu, 12 Mil ve Sivil Deniz Koruma Alanları

Son iki yılda Ege'deki rekabetin ağırlık merkezi, deniz üstündeki fiilî temastan hukuk ve harita üretimine kaymıştır. Yunanistan Nisan 2025'te Deniz Mekânsal Planlamasını yayımlamış, 21 Temmuz 2025'te ise Ege ve İyon denizlerinde iki deniz parkı ilan etmiştir. Türkiye'nin yanıtı aynı araçla, yani **sivil ve çevresel nitelikli bir egemenlik beyanı**yla olmuştur. 3 Ağustos 2025'te Gökçeada açıklarında Kuzey Ege Deniz Koruma Alanı ile Fethiye-Kaş-Finike açıklarında Akdeniz Deniz Koruma Alanı ilan edilmiş, Dışişleri Bakanlığı, yarı kapalı denizlerde tek taraflı oldu-bittilerin kabul edilmeyeceğini, karşı adımların süreci ve seyrüsefer serbestisinin etkilenmeyeceğini vurgulamıştır.

Bu zincirin ikinci ve çok daha ağır halkası **Mavi Vatan Kanunu**'dur. Mayıs 2026'da kamuoyuyla paylaşılan ve Ankara Üniversitesi Deniz Hukuku Araştırma Merkezi (DEHUKAM) çalışmalarına dayanan çerçeve kanun taslağı; Ege'de 6 millik karasuyu sınırını korumakta, iç sular, karasuları, bitişik bölge, kıta sahanlığı ve MEB rejimini tek bir yasal metinde tanımlamakta, MEB ötesinde balıkçılık ve koruma amaçlı **özel statülü alanlar** ilan etme yetkisini Cumhurbaşkanı'na vermekte ve Boğazlar rejimini ilk kez iç hukukta kanun düzeyinde tescil etmektedir. Bu kanun taslağına Atina'nın tepkisi hızlı olmuş; konu AB gündemine taşınmış, Yunan basını kanunu "sahaya taşınabilecek yeni bir gerilim" olarak okumuştur.

İşte tam da bu noktada raporun “çift tetik” kavramı devreye girmektedir. Mavi Vatan Kanunu’nun yürürlüğe girmesi —özellikle koordinat ve haritaların resmî olarak ilanı— Atina’da iç siyasi baskıyı, Yunan hükümetini 2027 seçimleri öncesinde “karşılık verme” zorunluluğuyla yüz yüze bırakacak düzeye çıkarabilecektir. Yunan siyasetinin dağarcığındaki en güçlü karşılık ise 12 mil karasuyu ilanıdır. İster Ege’nin tamamında ister Girit’in güneyi gibi “seçici” bir kesimde yapılsın, bu adım TBMM’nin 8 Haziran 1995 tarihli kararını, yani Türkiye’nin ilan ettiği “casus belli”yi doğrudan devreye sokacaktır. Velhasıl Türkiye’nin kanunu ile Yunanistan’ın 12 mil senaryosu, birbirini tetiklemeye müsait iki hukuki hamledir ve tırmanma modelinde (Tablo 8) savaşın en olası “planlı” başlangıç noktası olarak yer almaktadır.

Şekil 2. Hukuk-harita cephesinde “çift tetik” zinciri

Kaynak: Milliyet (2025, 2026); TBMM (1995) kararı; TESPAM tırmanma modeli (Tablo 8).

Mamafih aynı cephe, savaşa gerek bırakmayan farklı bir araç da sunmaktadır: **sivil tabiat parkı ve deniz koruma alanı ilanları**. Askerî olmayan, çevresel meşruiyeti yüksek, AB’nin kendi yeşil gündemiyle eleştirmekte zorlanacağı ve Yunanistan’ın 2025’te kullandığı yöntemin aynısı olan bu araç, Türkiye’nin Ege’deki hak iddialarını ateş açmadan sahada somutlaştırmasına imkân tanımaktadır. Modelde bu araç, S1 (yönetilen kriz) senaryosunun ana enstrümanı olarak ele alınmaktadır. Ancak her yeni ilanın Atina’da bir karşı-ilan refleksi doğurduğu ve zincirin sonunda yine 12 mil eşığının beklediği unutulmamalıdır.

III. Bölgesel ve Küresel Aktörler: Güncel Konumlanma ve Stratejik Adımlar

Türk–Yunan uyuşmazlığı, ikili bir denklem olmanın çok ötesinde, bölgesel ve küresel aktörlerin çıkar haritası üzerine oturmaktadır. Aşağıda bu harita 2026 sonbaharı verileriyle ele alınmıştır.

III.I. Fransa: Çift Kulvarlı Bir Aktör

Fransa'nın Kuzey Afrika'da (özellikle Sahel'de) yaşadığı nüfuz kaybını Akdeniz'de telafi etme arayışı, 2021'de Yunanistan ile imzalanan ve karşılıklı yardım hükmü içeren stratejik ortaklık anlaşmasıyla somutlaşmıştır. Yunanistan bu çerçevede Rafale uçakları ve FDI (Belharra sınıfı) fırkateynler tedarik etmiştir. Söz konusu anlaşmanın süresiz olarak yenilendiği bildirilmektedir. Bununla birlikte 2026'da da, Ankara–Paris hattı belirgin bir yumuşamaya sahne olmuştur. Bu kapsamda; SAMP/T hava savunma sisteminin Türkiye'ye olası tedariki üzerine teknik çalışmalar sürmekte, Baykar–Safran iş birliği ise Atina'da açık bir rahatsızlık yaratmaktadır.

Velhasıl Fransa, **barışta Türkiye ile ekonomik-sanayi ortaklığı kuran, savaşta ise hukuken Yunanistan'ın yanında durmakla yükümlü** çift kulvarlı bir aktördür.

Mamafih Türkiye ile savunma sanayiinde ortak üretime yönelen bir Fransa'nın olası bir krizde Türkiye'ye karşı askerî olarak sahaya inmesi, Paris'in kendi stratejik çıkarlarıyla çelişecektir. Bu nedenle Fransa'nın tutumu, fiilî bir askerî müdahaleden çok diplomatik bir dengeleme biçiminde tezahür edecektir.

III.II. GSI Projesi ve Nexans Faktörü

AB'nin Bağlantılı Avrupa Fonu'ndan (CEF) yaklaşık 657 milyon avro hibe alan Büyük Deniz Enterkonektörü (GSI), Girit–Kıbrıs arasında yaklaşık 900 km'lik bir HVDC hattını öngörmektedir.

Türkiye'nin 2024'te Kaşot açıklarındaki deniz tabanı araştırmasını deniz unsurlarıyla gölgelemesi, işi fiilen durdurmuştur. Yüklenici Nexans da bu duruma bağlı olarak, Ocak 2026'da projenin teslim takviminin kayacağını duyurmuştur. Şirketin revize edilmiş 2026 projeksiyonları da, GSI kapsamında yıl içinde saha işi yapılmasını öngörmemektedir.

Güney Kıbrıs'ın maliyet geri kazanımı ve jeopolitik risk konusundaki çekinceleri de projeyi ayrıca yavaşlatmaktadır. Bu tablo, Fransız yüklenicinin Türkiye ile ilişkilerini riske atmama arayışını yansıtmakla birlikte, yavaşlamanın bir diğer nedeninin de Lefkoşa–Atina arasındaki finansman ve risk paylaşımı anlaşmazlığı olduğunu da göstermektedir.

III.III. İsrail ve Akhilleus Kalkanı

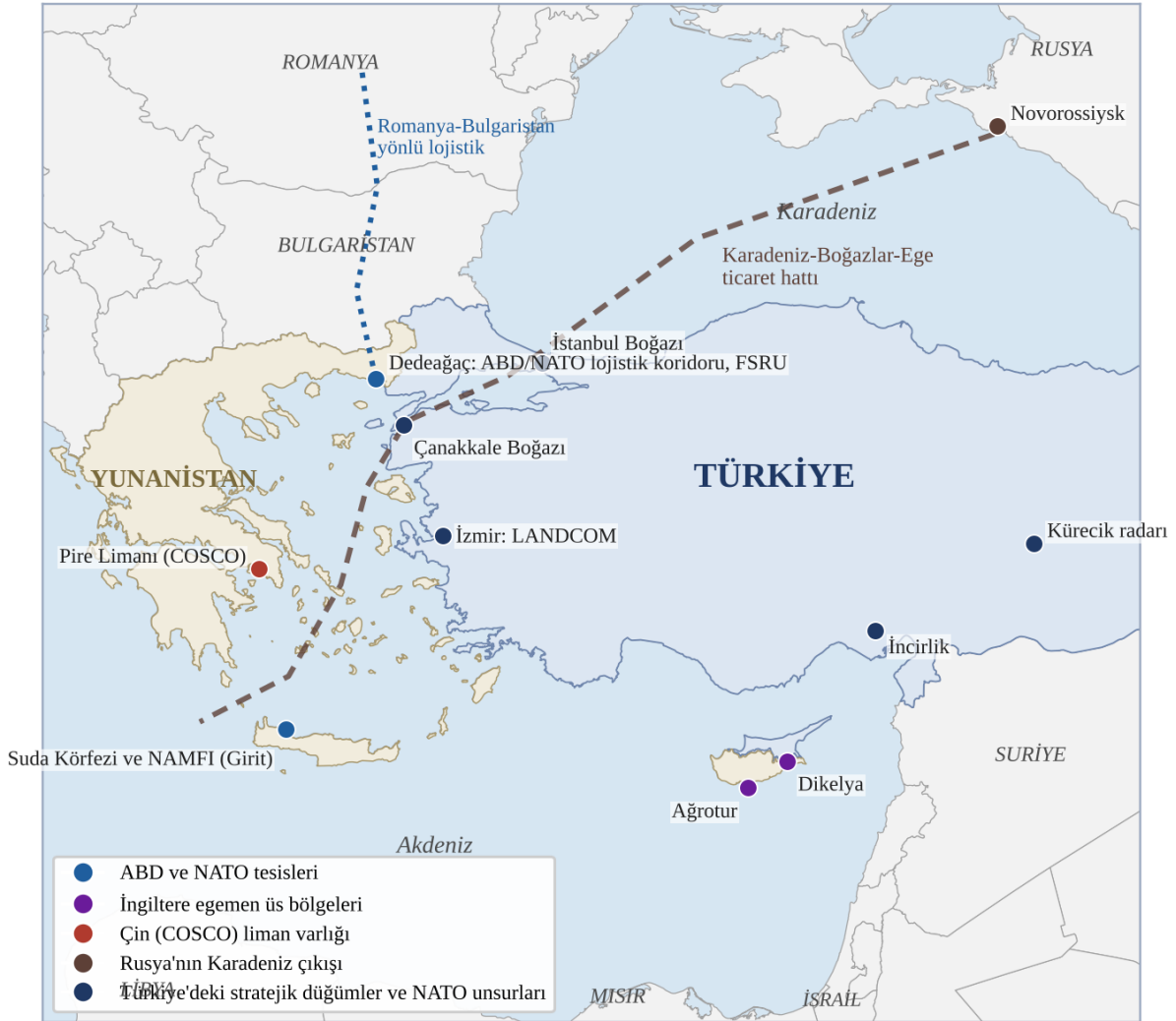
31 Ağustos 2026'da Atina ile Tel Aviv arasında imzalanan yaklaşık 3 milyar avroluk anlaşma, İsrail'in Yunanistan'a David's Sling, SPYDER, Barak MX sistemleri, MMR çok görevli radarlar ve Rafael tarafından geliştirilen yeni bir ulusal komuta-kontrol mimarisi sağlamasını öngörmektedir. Yunan Savunma Bakanı Dendias'a göre sistem aşamalı olarak

teslim edilecek ve yaklaşık 35 ay içinde tam operasyonel hâle gelecektir. Atina'nın 2036'ya kadar yaklaşık 28 milyar avroluk genel modernizasyon planı, 40'a kadar F-35 alımını da kapsamaktadır. **Lakin bu gelişme de, Türkiye ile Yunanistan arasındaki asimetriyi kapatmaya yetmeyecektir.** Akhilleus Kalkanı'nın tam operasyonel hâle geleceği 2029 yılına kadar Türkiye de Çelik Kubbe'yi yaygınlaştıracak, Tayfun ve SİPER'in seri üretimini artıracak, Eurofighter ve KAAN ile hava gücünde nesil atlayacaktır (Bölüm IX). Diğer taraftan Türkiye kendi mühimmatını ve ekipmanını üretirken, Yunanistan ancak pahalı, sürdürülebilirliği zor ithal ürünlerle savunmasını güçlendiriyor olacak ve aradaki denge yine Türkiye'nin lehine dönecektir.

III.IV. ABD, İngiltere, Çin ve Rusya

- **ABD:** Dedeagaç (Alexandroupolis) limanı, Karşılıklı Savunma İşbirliği Anlaşması (MDCA) çerçevesinde Karadeniz'i ve Boğazları by-pass eden bir NATO lojistik koridoruna (Romanya, Bulgaristan, Polonya yönünde) dönüşmüştür. İlgili liman aynı zamanda bir FSRU (yüzer LNG depolama ve gazlaştırma) tesisine ev sahipliği yapmaktadır. Girit'teki Suda Körfezi ağır tonajlı gemiler için ABD/NATO deniz destek tesisi; NAMFI ise NATO füze atış alanıdır. ABD'nin iki müttefik arasındaki çatışmadaki öncelikli refleksi, tarafları hızla ayırmak ve Türkiye'yi Rusya'ya iten bir kırılmayı önlemek olacaktır.
- **İngiltere:** Kıbrıs'taki egemen üs bölgeleri (Ağrotur/Akrotiri ve Dikelya) Doğu Akdeniz ve Orta Doğu'ya yönelik hava gücü projeksiyonunun merkezidir. Ada üzerindeki her türlü kara harekâtı, doğrudan bir İngiliz çıkar alanına temas etmektedir. Dolayısıyla Kıbrıs adasındaki bir çatışmaya İngiltere taraf olarak katılmasa da, hızlı bir barış süreci için devreye girmeye çalışacaktır.
- **Çin:** COSCO'nun işlettiği Pire Limanı, Kuşak ve Yol Girişimi'nin Avrupa kapısıdır. Ege/Akdeniz deniz trafiğinin kesintiye uğraması, Çin'i doğrudan ve hızla ateşkes lehine harekete geçirecektir.
- **Rusya:** Karadeniz limanlarından (ağırlıklı olarak Novorossiysk) çıkan ticari ve "gölge filo" trafiği Boğazlar-Ege hattına bağımlıdır. Rusya'nın Türkiye'ye yönelik tutumu, bu hattın açık tutulup tutulmamasıyla doğrudan ilintili olacaktır. Diğer taraftan ABD'nin pozisyonu da Rusya'nın stratejilerini belirleyecek önemli bir faktör olacaktır.

Harita 3. Bölgesel ve küresel aktörlerin Doğu Akdeniz'deki stratejik düğümleri

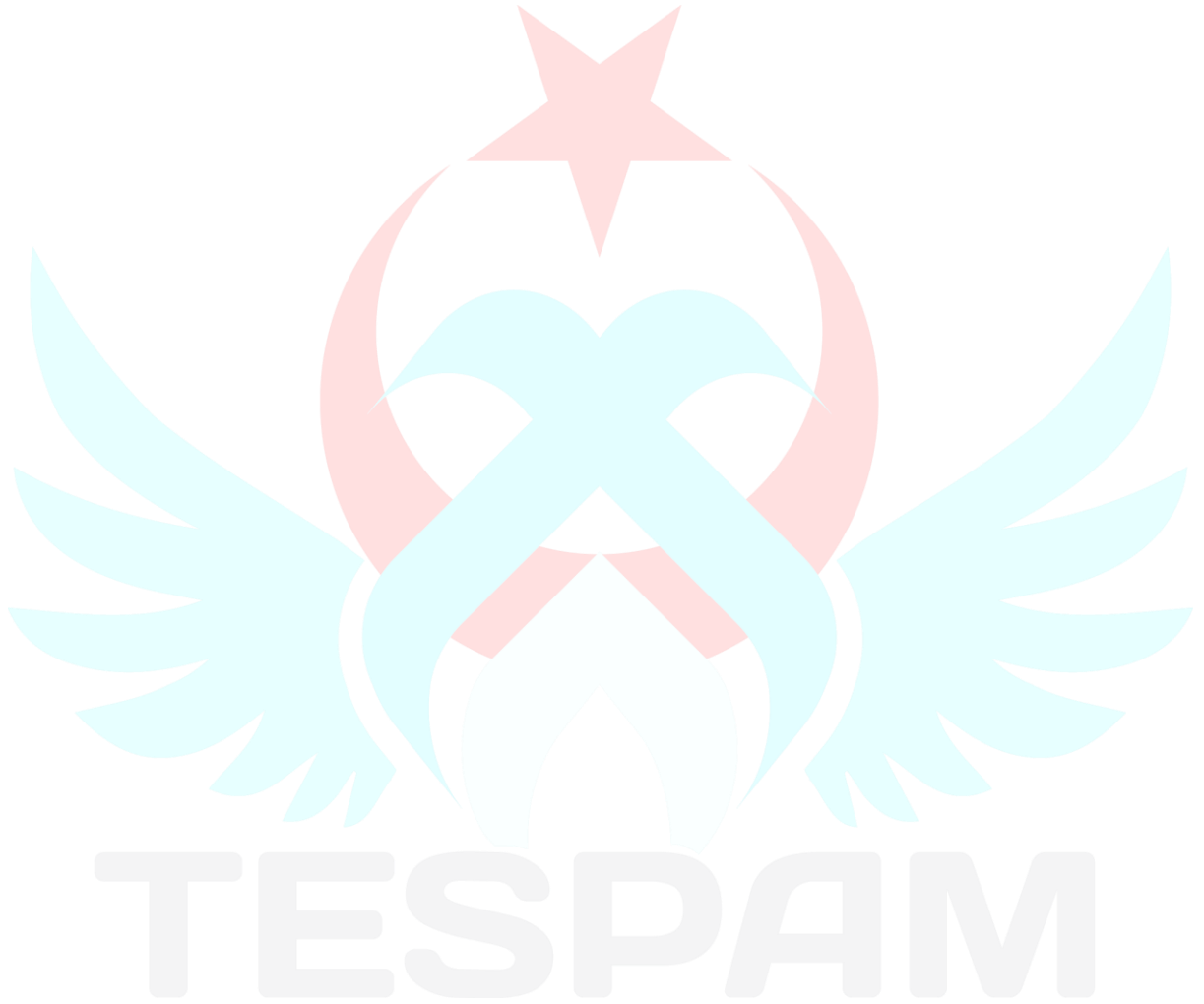
Kaynak: Bölüm III ve VII'deki açık kaynak bilgilerden TESPAM tarafından derlenmiştir. Konumlar yaklaşık, güzergâhlar şematiktir.

III.V. Bölgesel Hizalanma

Doğu Akdeniz'de iki karşıt hukuki-siyasi bloktan bahsedilebilecektir. Bir yanda İsrail–GKRY (2010), Mısır–Yunanistan (2020) deniz yetki alanı anlaşmaları ve EastMed boru hattı vizyonu ile şekillenen Yunanistan tarafı; diğer yanda 27 Kasım 2019 tarihli Türkiye–Libya mutabakat muhtırası ile Türkiye tarafı şeklinde bir kurgu yapılabilecektir. Tabii yaşanan son gelişmeler, genel anlamda diğer bölge ülkeleri olan Suriye ve Lübnan'ın da Türkiye'ye daha yakın durabilme potansiyelini arttırmıştır. Kaldı ki, Mısır dahi artık Türkiye'ye hiç olmadığı kadar yakın bir pozisyonudadır.

Diğer taraftan, bu tabloyu en çok değiştiren gelişme, 7 Ağustos 2026'da Türkiye, Suudi Arabistan ve Pakistan arasında imzalanan **Mekke Savunma Anlaşması**dır. Anlaşma, taraflardan birine yönelik silahlı saldırıyı tümüne yönelik saldırı sayan ve BM Şartı'nın 51. maddesine atıf yapan bir kolektif savunma hükmü içermektedir. Bu hüküm, özellikle Yunanistan'ın önleyici bir saldırıyla çatışmayı başlattığı bir senaryoda Türkiye'nin arkasına Körfez'in en büyük ekonomisini ve nükleer güç sahibi bir ülkeyi yerleştirmektedir. Tabii en

olası sıcak çatışma senaryosunda ilgili desteklere dahi ihtiyaç kalmayacak, Mekke Savunma Anlaşması bir caydırıcı unsur olarak masada duracaktır.

IV. Değişen Güç Dengesi: Türkiye'nin Stratejik Yükselişi ve İsrail'in Tehdit Algısı

Türk–Yunan uyuşmazlığını yalnızca iki ülke arasındaki bir denklem olarak okumak, son iki yılda bölgede yaşanan köklü güç kaymasını göz ardı etmek anlamına gelir. Bu bölüm, söz konusu kaymanın iki yüzünü —Türkiye'nin hem iç cephede hem bölgede güçlenmesini ve bu güçlenmenin İsrail'de yarattığı tehdit algısını— birlikte ele almakta ve raporun temel tezlerinden birini, yani **vekâleten zayıflatma tezini** ortaya koymaktadır.

IV.I. İç Cephenin Tahkimi: “Terörsüz Türkiye” ve Doğu–Güneydoğu

Türkiye, kırk yılı aşkın bir süre boyunca kara kuvvetlerinin, jandarmanın, istihbarat kapasitesinin ve savunma bütçesinin önemli bir kısmını iç güvenliğe, özellikle de Doğu ve Güneydoğu Anadolu'daki terörle mücadeleye ayırmak zorunda kalmıştır. Şubat 2025'te başlayan ve PKK'nın Mayıs 2025'te kendini feshetme kararı, Temmuz 2025'te ilk silah bırakma töreni ve TBMM bünyesinde kurulan komisyonla kurumsallaşan “**Terörsüz Türkiye**” süreci, bu yükü yapısal olarak hafifletme potansiyeli taşımaktadır. Süreç takvime bağlanmış olmasa da —ki Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın Eylül 2026'daki açıklaması da bu yöndedir— sürdürülmekte ve etnik gerilimi toplumsal ölçekte azaltmaya devam etmektedir. Hatta ilgili sürecin pozitif yansımaları Suriye ve Irak'ta da gözlemlenebilmektedir.

Bu gelişmenin stratejik sonucu üç yönlüdür. Birincisi, iç tehdide ayrılan insan gücü ve kaynak, giderek dış harekât ve caydırıcılık kapasitesine aktarılabilmektedir. Bir başka deyişle Türk Silahlı Kuvvetleri, **iç güvenlik ağırlıklı bir ordudan dış harekât ağırlıklı bir orduya** dönüşmektedir. İkincisi, Doğu ve Güneydoğu'daki sorunların büyük ölçüde çözüm yoluna girmesi, dış aktörlerin on yıllardır Türkiye'ye karşı kullandığı en etkili kaldıraçlardan birini işlevsizleştirmektedir. Üçüncüsü, toplumsal barışın güçlenmesi, olası bir dış krizde iç cephenin bölünme riskini azaltmakta ve Türkiye'nin uzun soluklu bir krizi taşıma kapasitesini artırmaktadır. Hiç şüphesiz bu üç sonuç, Türkiye'yi kendi bölgesinde rakiplerinin hesaplarını değiştirecek ölçüde güçlendirmektedir.

IV.II. Bölgesel Açılım: Suriye, Irak, Körfez ve Kafkasya

- **Suriye:** Aralık 2024'te Esad rejiminin çöküşüyle Türkiye, Şam'daki yeni yönetimin en yakın bölgesel ortağı hâline gelmiş; SDG'nin Suriye devlet yapısına entegrasyonunu öngören Mart 2025 mutabakatı, Türkiye'nin güney sınırındaki tehdidi dönüştürme sürecini hızlandırmıştır. Türkiye'nin Suriye ordusunun yeniden yapılandırılmasındaki eğitim-danışmanlık rolü, İsrail'in Suriye hava sahasındaki hareket serbestisini doğrudan sınırlama potansiyeli taşımaktadır.
- **Irak:** Kalkınma Yolu projesi, enerji ve su iş birliği ile Kuzey Irak'taki terör varlığının zayıflaması, Türkiye'yi Irak'ta güvenlik aktörü olmanın ötesinde bir ekonomik-lojistik ortağa dönüştürmektedir.
- **Suudi Arabistan ve Pakistan:** 7 Ağustos 2026 tarihli Mekke Savunma Anlaşması, Türkiye'nin Körfez ile ilişkilerini yalnızca normalleştirmekle kalmayıp kolektif

savunma düzeyine taşımıştır. Türkiye, Arap dünyasının merkez ülkesi ve nükleer güce sahip bir İslam ülkesiyle aynı savunma şemsiyesi altına girmiştir.

- **Ermenistan:** Aralık 2025'te genişletilen e-vize düzenlemesi, Mart 2026'da başlayan İstanbul–Erivan uçuşları, Mayıs 2026'da başlayan doğrudan ticaret ve Kars–Gümrü demiryolunun yeniden açılmasına yönelik ortak çalışma grubu, otuz yılı aşkın donmuş ilişkide tarihî bir kırılmayı ifade etmektedir. Azerbaycan–Ermenistan barış süreciyle eşzamanlı ilerleyen bu normalleşme, Türkiye'nin Kafkasya'daki kronik cephesini kapatmakta ve Orta Koridor'u güçlendirmektedir.

Bu dört açılımın ortak paydası, Türkiye'nin **aktif cephe sayısının azalması ve ittifak kapasitesinin artmasıdır**. Bir devletin dış müdahale kabiliyeti, sahip olduğu silahların yanı sıra eş zamanlı olarak yönetmek zorunda kaldığı cephelerin sayısı ile ters orantılıdır; Türkiye bu denklemin her iki tarafında da aynı anda kazanım elde etmektedir.

IV.III. İsrail'in Tehdit Algısı

Türkiye'nin bu çok boyutlu yükselişi, İsrail'in güvenlik düşüncesinde açık bir karşılık bulmuştur. İsrail hükümetinin savunma bütçesi ve kuvvet yapısını incelemek üzere oluşturduğu Nagel Komisyonu, Ocak 2025'te yayımladığı raporda Suriye'de Türkiye ile doğrudan bir karşılaşma ihtimaline hazırlıklı olunması gerektiği uyarısında bulunmuş ve Türkiye'yi yeni bir bölgesel tehdit olarak tanımlamıştır. Eylül 2026'da Yunan basınında yayımlanan bir analiz ise İsrail'in Türkiye konusunda üç kırmızı çizgisini —Türkiye'nin Suriye'de kuzeyin ötesine, merkez ve güneye ilerlemesi; Suriye'ye radar, hava savunma ve füze sistemleri konuşlandırması; Golan'a yakın altyapı oluşması— sıralamakta ve İsrail'in asıl korkusunun, birbirini tetikleyen olaylar zincirinin kontrolden çıkması olduğunu vurgulamaktadır.

İsrail'in stratejik kültürü, bölgesinde kendisiyle eşit ya da üstün bir askerî-teknolojik kapasiteye ulaşabilecek bir aktörün ortaya çıkmasını engellemeyi esas alır. Bu bağlamda Türkiye, İran'dan farklı ve İsrail açısından çok daha zorlu bir rakiptir. Çünkü öncelikle bir NATO üyesidir ve ABD ile kurumsal bağları vardır.

Diğer taraftan Batı ile entegre bir ekonomiye sahiptir, kendi savunma sanayiini kurmuştur, Arap dünyasıyla yakınlaşmaktadır ve —İran'ın aksine— uluslararası sistemde tecrit edilemeyecek bir modeldedir. Hepsinin ötesinde olası bir savaşta sahip olduğu askeri, ekonomik, teknolojik ve yumuşak güç kabiliyetleriyle İsrail'i gerçek anlamda mağlup edebilecek kabiliyetlere sahiptir. Velhasıl İsrail için Türkiye, **zaman geçtikçe güçlenen ve geleneksel araçlarla dengelenemeyen** bir aktör hâline gelmiştir.

IV.IV. Vekâleten Zayıflatma Tezi: Türkiye'yi Yunanistan ile Savaştırmak

Bu raporun ileri sürdüğü temel tez şudur: **İsrail, Türkiye ile doğrudan bir askerî çatışmayı göze alamamakta; bu nedenle Türkiye'yi zayıflatmanın en düşük maliyetli yolu olarak onu başka bir aktörle, en elverişli aday olarak da Yunanistan ile savaştırmayı hedeflemektedir**. İsrail bu hedefi doğrultusunda Türkiye ile İran arasında bir savaş da tetiklemeye çalışmış lakin başarılı olamamıştır. Günümüzde ise, İran'ın bu denklemdaki yerini Yunanistan almıştır.

Tahmin edilebileceği üzere, doğrudan bir Türkiye–İsrail çatışması, İsrail’i ABD ile ilişkisini sınavan, Arap dünyasını Türkiye etrafında birleştiren ve İsrail’in zaten çok cephele güvenlik yükünü katlayan bir sonuca götürecektir. Buna karşılık bir Türkiye–Yunanistan savaşı; Türkiye’yi bir AB üyesine karşı “saldırgan” konumuna düşürme, AB’yi ve Batı kamuoyunu Türkiye’ye karşı birleştirme, Türk ekonomisini yaptırımlarla zayıflatma, NATO içinde Türkiye’yi yalnızlaştırma ve Türkiye’nin Suriye’deki ağırlığını Ege’ye çekme gibi sonuçları **İsrail’in tek bir askeri dahi riske atmadan** üretebilecektir.

Tezin zaman boyutu, onu “son çare” niteliğine taşımaktadır. Türkiye’nin iç cephesini tahkim etmesi, bölgesel ittifaklarını genişletmesi ve savunma sanayiinde nesil atlaması sürdükçe, İsrail’in Türkiye’yi dengeleme kapasitesi her yıl biraz daha azalacaktır.

Bu dinamik değiştirilemezse İsrail, gelecekte Doğu Akdeniz ve Suriye’de Türkiye karşısında çok daha aciz bir duruma düşecektir. Dolayısıyla İsrail açısından Türkiye’yi başka bir unsurla savaştırarak zayıflatmak, zamanın aleyhine işlediği bir stratejik denklemde **elde kalan son ve en cazip seçenek** görünümündedir.

Tablo 2. Vekâleten zayıflatma tezinin göstergeleri

Gösterge	İçerik	Tez açısından anlamı
Akhilleus Kalkanı (Ağustos 2026)	İsrail’in Yunan hava savunmasını ve ulusal komuta-kontrol sistemini kurması	İsrail’in olası bir çatışmanın “sinir sistemine” yerleşmesi ve çatışma sürecini başlatabilmesi
Kıbrıs’ın İsrail sistemleriyle tahkimi	GKRY hava savunmasında İsrail menşeli sistemler	Kıbrıs cephesinin de aynı mimariye bağlanması
Nagel Komisyonu (Ocak 2025)	Türkiye’nin resmî düzeyde potansiyel tehdit olarak tanımlanması	Tehdit algısının kurumsallaşması
Yunan önleyici saldırı senaryoları (Aralık 2025 – Eylül 2026)	İsrail harekât kurgusuyla doktriner benzerlik (Bölüm V)	Yunan kamuoyunun “ilk vuran olma” fikrine hazırlanması
Adaların silahlandırılmasında İsrail sistemleri	Gayriaskerî statülü adalarda İsrail yapımı hava savunma unsurları	Üçüncü bir devletin hukuka aykırı silahlandırmaya iştiraki
Üçlü (İsrail–Yunanistan–GKRY) askeri iş birliği	Ortak tatbikat, istihbarat ve savunma sanayii programları	Kalıcı bir askerî eksenin inşası

Tezin analitik dayanıklılığı bakımından iki hususun altı çizilmelidir:

- Birincisi, Yunanistan bu denklemde edilgen bir araç değil, kendi tarihsel kaygıları ve iç siyasi dinamikleri olan bir aktördür; İsrail’in rolü, var olan gerilimi *yaratmak* değil, onu *beslemek, silahlandırmak ve tetiklenmeye elverişli hâle getirmek* biçiminde tezahür etmektedir.
- İkincisi, kontrolden çıkan bir Türkiye–Yunanistan savaşı Doğu Akdeniz’deki deniz ticaretini ve İsrail’in kendi enerji ihracat güzergâhlarını da etkileyebilecektir. Dolayısıyla İsrail’in tercihi, büyük ve uzun bir savaştan ziyade Türkiye’yi uluslararası alanda “saldırgan” konumuna düşürecek, yıpratıcı ve sınırlı bir çatışma olacaktır. Bu iki husus tezi zayıflatmamakta, aksine Türkiye’nin karşı stratejisini netleştirmektedir. Bu da: **İsrail’in istediği şey savaşın kendisi ve Türkiye’nin bu**

savaşta “ilk vuran” olarak görülmesidir; Türkiye’nin en büyük stratejik başarısı ise bu tuzağa düşmemek olacaktır.

IV.V. Adaların Hukuka Aykırı Silahlandırılması ve İsrail Eşgüdümü

Lozan Barış Antlaşması’nın 12. ve 13. maddeleri Midilli, Sakız, Sisam ve Ahikerya adalarında deniz üssü ve tahkimat kurulmasını yasaklamış ve askerî varlığı sınırlandırmıştır. 1947 Paris Barış Antlaşması’nın 14. maddesi ise Onikiadalar’ın gayriaskerî statüde kalması şartıyla Yunanistan’a devrini öngörmüştür. Türkiye, Paris Antlaşması’na taraf olmamakla birlikte, bu adaların egemenliğinin gayriaskerî statü şartına bağlı olarak devredildiğini ve şartın ihlalinin egemenlik devrinin dayanağını tartışmalı hâle getirdiğini savunmaktadır. Yunanistan ise BM Şartı’nın 51. maddesindeki meşru müdafaa hakkını ve Türkiye’nin Ege Ordusu’nu gerekçe olarak öne sürmektedir.

Yunanistan, bu adalara İsrail yapımı SPYDER hava savunma sistemleri başta olmak üzere çeşitli hava savunma, tanksavar ve anti-dron unsurları konuşlandırmıştır; Achilleus Kalkanı ise bu unsurları İsrail yapımı bir ulusal komuta-kontrol ağına bağlamayı hedeflemektedir. Bu durum hukuki tartışmaya yeni bir boyut eklemektedir: gayriaskerî statülü adaların silahlandırılması artık yalnızca ikili bir uyuşmazlık değil, **üçüncü bir devletin sistemleri, eğitimi ve ağ mimarisi üzerinden yürütülen bir ihlal** niteliği kazanmaktadır. Bu bağlamda adalardaki askerî tesisler, olası bir çatışmada hem hukuken en savunulabilir hedef kümesini hem de İsrail–Yunanistan eşgüdümünün en görünür sahasını oluşturmaktadır.

TESPAM

V. Yunan Önleyici Saldırı Senaryoları: İçerik, Kaynak ve Tutarsızlıklar

V.I. Senaryonun İçeriği

Yunanistan Genelkurmay Başkanı Orgeneral Dimitrios Houpis'in Aralık 2025'te "uzun menzilli stratejik önleyici vuruş" kabiliyetine ilişkin açıklamaları, Yunan basınında bir dizi Türkiye senaryosunun önünü açmıştır. Bunların en kapsamlısı, Ta Nea gazetesinde 27 Eylül 2026'da yayımlanan 24 saatlik kriz senaryosudur. Senaryo dört evreden oluşmaktadır: (i) Yunan istihbaratının Türk çıkarma unsurları, İHA filoları ve balistik füzelerdeki hazırlık faaliyetini tespit etmesi ve Ulusal Güvenlik Konseyi'nin toplanması; (ii) Yunanistan'ın Türk radar ve haberleşme ağına elektronik harp uygulaması, ardından Rafale ve F-16 Viper uçaklarıyla Türk hava üslerini, Spike NLOS ve Exocet sistemleriyle limanlardaki çıkarma unsurlarını vurması; (iii) Türkiye'nin füze ve insansız sistemlerle karşılık vermesi ve Yunan Patriot sistemleri ile yeni Kimon sınıfı fırkateynlerin bu karşılığı karşılması; (iv) 24 saat içinde ABD, NATO ve AB'nin taraflara ateşkes baskısı yapması.

V.II. Doktriner Akrabalık ve Yazarlık Sorusu

Senaryonun kurgusu, İsrail'in son iki yılda uyguladığı harekâtlarla dikkat çekici bir yapısal benzerlik taşımaktadır: istihbarat tabanlı "erken tespit" anlatısıyla meşrulaştırılan bir ilk vuruş; açılış safhasında karşı tarafın radar ve haberleşme ağının elektronik harple körleştirilmesi; ardından hava üsleri, fırlatma unsurları ve kritik askerî altyapının eşzamanlı olarak hedef alınması; ve son olarak, kazanımın uluslararası aktörlerin hızlı müdahalesiyle "dondurulacağı" varsayımı. Bu dizilim, İsrail'in Eylül 2024'te Lübnan'da Hizbullah'a karşı ve Haziran 2025'te İran'a karşı uyguladığı açılış harekâtlarının kurgusuyla neredeyse birebir örtüşmektedir.

Bu benzerlik tesadüfî görünmemektedir. Zira (i) İsrail, Akhilleus Kalkanı ile Yunanistan'ın ulusal komuta-kontrol mimarisini bizzat kurmakta ve İsrail Savunma Bakanlığı bu sistemlerin "savaşta edinilen operasyonel tecrübeye" dayandığını açıkça vurgulamaktadır; (ii) Yunanistan ile İsrail arasında 2026 yılı için kapsamlı bir savunma iş birliği programı yürürlükte; (iii) en kapsamlı senaryo metni, Akhilleus Kalkanı anlaşmasının imzalanmasından yalnızca dört hafta sonra yayımlanmıştır. Bu göstergeler birlikte değerlendirildiğinde, **Yunan önleyici saldırı senaryolarının İsrail tarafından kaleme alınmış ya da İsrail'in planlama kültüründen doğrudan türetilmiş metinler olması güçlü bir ihtimaldir.** Kamuya açık bir belgeyle yazarlığın kanıtlanmamış olması bu ihtimali ortadan kaldırmamakta; aksine bu tür metinlerin doğası gereği yerel yayın organları ve emekli askerler aracılığıyla dolaşıma sokulduğu dikkate alınmalıdır.

V.III. Senaryonun Tutarsızlıkları

Yunan önleyici saldırı senaryosu, askerî ve siyasi mantık bakımından derin tutarsızlıklar barındırmaktadır. Tablo 3 bu tutarsızlıkları sistematik biçimde ortaya koymaktadır.

Tablo 3. Yunan önleyici saldırı senaryosunun tutarsızlıkları

Senaryonun varsayımı	Tutarsızlık
Türk hava üslerinin ilk saatlerde etkisizleştirilmesi	Türk hava gücü Anadolu'nun stratejik derinliğine yayılmıştır; Yunanistan'ın uzun menzilli hava-yer mühimmatı stoku, bu derinliği ilk dalgada etkisizleştirmeye yetecek ölçekte değildir. İsrail'in İran harekâtında sahip olduğu hava üstünlüğü ve ABD desteği Yunanistan için mevcut değildir.
Türk radar ve haberleşme ağının elektronik harple körleştirilmesi	Yunan elektronik harp kapasitesi büyük ölçüde dışa bağımlıdır; Türk sistemleri ise yerli, çok katmanlı ve muharebe ortamında denenmiştir.
Çıkarma unsurlarının limanlarda vurulması	Türkiye'nin Ege'deki caydırıcılığı çıkarma gemilerine değil; İHA/SİHA, insansız deniz araçları, kıyı füze bataryaları ve topçuya dayanmaktadır.
24 saat içinde uluslararası müdahale	Bu varsayım doğrusa Yunanistan'ın elde edeceği askerî kazanım dondurulur, ancak "ilk vuran" statüsünün siyasi ve hukuki maliyeti kalıcı olarak Yunanistan'ın üzerinde kalır.
Hukuki zemin	AB Antlaşması m.42(7) yardım yükümlülüğü "silahlı saldırıya maruz kalan" üye için doğar; önleyici saldırı Yunanistan'ı saldırgan konumuna düşürerek kendi dayanışma şemsiyesini zayıflatır. Buna karşılık Mekke Savunma Anlaşması, saldırıya uğrayan Türkiye için Suudi Arabistan ve Pakistan'ın kolektif savunma yükümlülüğünü devreye sokabilir.
Zamanlama	Akhilleus Kalkanı yaklaşık 2029'a kadar tam operasyonel olmayacaktır. Bugün önleyici saldırı yapmak, hava savunması henüz entegre edilmemiş bir ülkeyi Türk balistik füze ve SİHA misillemesine açık bırakmak demektir. Bu da stratejik bir intihardır.
Kamuoyu ve iç siyaset	Yunan kamuoyunun büyük kısmı savaş istememektedir. Seçim öncesinde başlatılan ve kayıplarla sonuçlanan bir savaş, iktidar için siyasi bir felaket olacaktır.

Bu tutarsızlıklar şu soruyu kaçınılmaz kılmaktadır: askerî mantığı bu denli zayıf bir senaryo neden kamuoyu önüne çıkarılmaktadır? Raporun değerlendirmesi, senaryonun asıl işlevinin askerî değil **siyasi-psikolojik** olduğudur. Bu bağlamda hedeflenen: Yunan kamuoyunu "ilk vuran olma" fikrine alıştırmak, Batı başkentlerinde "Türk tehdidi" anlatısını canlı tutmak ve İsrail sistemlerine yapılan büyük harcamalara meşruiyet kazandırmak olarak düşünülebilecektir. Ne var ki bu tür senaryolar, Jervis'in (1976) gösterdiği üzere, karşı tarafın niyetini yanlış okumaya dayalı **kendini gerçekleştiren kehanetlere** dönüşebilecektir. Ankara'da "Atina ilk vuracak" algısının yerleşmesi, Türkiye'yi de önleyici düşüncelere itebilecektir. Ki bu, Bölüm IV'te açıklanan vekâleten zayıflatma tezinin tam olarak arzuladığı sonuçtur. Mamafih bu senaryoların bir diğer sonucu da Yunan kamuoyunu Türkiye'nin gerçek kapasitesi konusunda yanıltmasıdır: Bölüm IX ve X'da ortaya konduğu üzere, Türkiye'ye karşı başlatılacak bir ilk saldırının Yunanistan'a getireceği bedel, bu minvaldeki senaryolarda resmedilenin çok ötesindedir.

VI. Küresel Gerilim Ortamı ve Uluslararası Savaş Riski

Türk–Yunan uyuşmazlığı, uluslararası sistemin son on yılların en gergin döneminden geçtiği bir konjonktürde tırmanmaktadır. Dış İlişkiler Konseyi (CFR), Chatham House ve Uluslararası Kriz Grubu’nun (ICG) 2026 risk değerlendirmeleri, büyük güçler arasındaki rekabetin bir “bilek güreşi” evresine girdiğini ve sistemin bu gerilimi taşıma kapasitesinin zorlandığını vurgulamaktadır. Başlıca risk alanları; Tayvan çevresinde olası bir Çin deniz ablukası, Baltık ve Polonya hattında Rusya–NATO gerilimi, İsrail–İran ve ABD–İran hattındaki çatışma dinamiği ile siber ve uzay alanındaki rekabettir.

Bu küresel ortam, olası bir Türkiye–Yunanistan savaşını üç bakımdan 1974 ve 1996 krizlerinden çok daha tehlikeli bir zemine maruz bırakmaktadır. Şöyle ki, geline nokta:

- **Arabuluculuk kapasitesi azalmıştır.** 1996 Kardak krizinde ABD’nin birkaç saat içinde tarafları ayırabilmesi söz konusu olmuştur. İlgili kriz, Washington’ın dikkatinin ve itibarının bölgede yoğunlaştığı bir döneme denk gelmiştir. Bugün ise ABD ve AB’nin dikkati Ukrayna, Orta Doğu ve Hint-Pasifik arasında bölünmüştür. Bu durum ateşkesin gecikmesine ve çatışmanın S3’ten S4’e evrilmesine zemin hazırlayabilecektir.
- **Doğu Akdeniz, birden fazla savaş tiyatrosunun kesişim noktasıdır.** Suda Körfezi, Ağrotur, Dedeğaç ve Pire; Rusya–NATO rekabetinin, Orta Doğu’daki çatışmaların ve Çin’in Avrupa ticaretinin lojistik düğümleridir. Bu düğümlerin herhangi birini etkileyen bir Türk–Yunan çatışması, kendiliğinden bu daha büyük çatışmaları körükleyebilecektir.
- **Fırsatçı aktörler çoğalmıştır.** Rusya, NATO’nun güney kanadındaki bir yarılmadan stratejik kazanç sağlamak isteyecek; İsrail, Türkiye’nin dikkatinin Ege’ye kaymasından Suriye’de yararlanmaya çalışacak; bölgesel ve küresel aktörlerin dezenformasyon ve vekâlet araçları krizi derinleştirecektir.

Bu bağlamda raporun modeli, küresel gerilimin Türk–Yunan çatışmasını iki yönde etkileyebileceğini kabul etmektedir:

- Bir yandan büyük güçlerin dikkatinin dağınıklığı bazı aktörlere “fırsat penceresi” algısı verebilecektir;
- Öte yandan aynı dağınıklık, bir kez başlayan yerel bir savaşın kontrol altına alınmasını zorlaştırarak onu **bölgesel, hatta uluslararası bir savaşa evrilme riskiyle** karşı karşıya bırakabilecektir.

Velhasıl 2026–2028 dönemi, Ege’de atılacak her adımın yalnızca ikili değil küresel bir ölçekte hesaplanmasını ihtiyacını da beraberinde gerektirmektedir.

VII. NATO, ABD ve Büyük Güç Dengesi: Washington Neden Türkiye ile Sıcak Çatışmaya Giremez?

VII.I. NATO: İttifak İçi Bir Savaşta İşlevsizleşen Şemsiye

NATO'nun kolektif savunma mekanizması (Kuzey Atlantik Antlaşması m.5) İttifak dışından gelen bir silahlı saldırıya karşı tasarlanmıştır; iki müttefik arasındaki bir çatışmada işletilemez. Antlaşma'nın 1. maddesi üyelerin uyuşmazlıklarını barışçıl yollarla çözmesini öngörmekte, 4. maddesi ise yalnızca istişareyi düzenlemektedir. Dolayısıyla bir Türkiye–Yunanistan savaşında NATO, taraflardan birini savunan bir askerî blok değil; olsa olsa tarafları ayırmaya çalışan bir istişare platformu olabilecektir. Nitekim 1974 Kıbrıs Barış Harekâtı ve 1996 Kardak krizi bu gerçekliği açıkça ortaya koymuştur.

Türkiye'nin İttifak içindeki ağırlığı bu tabloyu daha da belirginleştirmektedir: NATO'nun ABD'den sonra ikinci büyük ordusuna sahip olan Türkiye; Boğazlar üzerinden Karadeniz'e erişimi Montrö rejimiyle denetlemekte, İncirlik Hava Üssü'ne ve İttifak'ın balistik füze savunma mimarisinin erken uyarı ayağını oluşturan Kürecik radarına ev sahipliği yapmakta, İzmir'de Müttefik Kara Kuvvetleri Komutanlığı'nı (LANDCOM) barındırmaktadır. 7–8 Temmuz 2026'da Ankara'da düzenlenen NATO Zirvesi de Türkiye'nin İttifak'ın güney kanadındaki merkezî konumunu teyit etmiştir. Velhasıl Türkiye'siz bir güney kanadı, Karadeniz'den Orta Doğu'ya uzanan hatta işlevini yitirecektir. İttifak'ın Türkiye'yi karşısına alacak bir tutum geliştirmesi, kendi varlık nedenini sorgulatması anlamına gelecektir. Böyle bir düzlemde de neredeyse hiçbir NATO üyesi Yunanistan için Türkiye'yi kaybetmeyi göze alamayacaktır.

VII.II. ABD'nin Stratejik Önceliği: Çin ile Rekabet ve Avrupa'dan Kademeli Çekilme

ABD'nin Aralık 2025 tarihli Ulusal Güvenlik Stratejisi ve Ocak 2026'da yayımlanan Ulusal Savunma Stratejisi, Washington'ın önceliklerini anavatan ve Batı Yarımküre'nin savunması, savunma sanayi tabanının güçlendirilmesi ve Çin'in Birinci Ada Zinciri boyunca caydırılması olarak tanımlamıştır. Belgeye göre NATO müttefikleri “Avrupa'nın konvansiyonel savunmasında birincil sorumluluğu üstlenecek güçlü bir konumdadır”; ABD'nin Avrupa'ya desteği ise daha sınırlı kalacaktır. Bir başka deyişle Washington, Avrupa'daki askerî yükünü azaltmaya, kaynaklarını kendi yarımküresine ve Hint-Pasifik'e kaydırmaya yönelmiştir.

Bu stratejik çerçevede ABD'nin Doğu Akdeniz'de bir NATO müttefikleriyle —üstelik bölgenin en güçlü ordusuna sahip bir müttefikle— sıcak bir çatışmaya girmesi, kendi stratejik belgeleriyle doğrudan çelişecektir. Hiç şüphesiz Washington, olası bir krizde Türkiye üzerinde silah ihracat lisansları, yedek parça zinciri ve finansal araçlar gibi kaldıraçlar kullanmaya çalışacaktır; lakin bu kaldıraçların askerî bir müdahaleye dönüşmesi, ABD'nin Çin ile yürüttüğü küresel rekabette katlanamayacağı bir maliyet yaratacaktır. Bunun yanı sıra Türk savunma sanayiinde %80'i aşan yerlilik oranı, söz konusu kaldıraçların etkisini geçmişe kıyasla belirgin biçimde azaltmıştır.

VII.III. ABD Müdahalesinin Çin ve Rusya Nezdindeki Sonuçları

Varsayımsal bir ABD müdahalesi, Türk–Yunan çatışmasını bir anda küresel güç rekabetinin parçası hâline getirecek ve dengeleri en çok ABD’nin rakipleri lehine değiştirebilecektir:

- **Rusya:** Boğazlar ve Karadeniz dengesi Rusya lehine bozulacak; Türkiye’nin NATO içindeki dengeleyici rolünün zayıflaması, Moskova’ya Karadeniz’de ve Kafkasya’da geniş bir hareket alanı açacaktır. NATO’nun güney kanadındaki bir yarıma, Rusya’nın Ukrayna savaşından bu yana elde edebileceği en büyük stratejik kazanım olacaktır.
- **Çin:** ABD’nin dikkatinin ve kaynaklarının Doğu Akdeniz’e kayması, Pekin’e Hint-Pasifik’te ve özellikle Tayvan Boğazı’nda stratejik bir fırsat penceresi sunacaktır. Bunun yanı sıra ABD’nin bir müttefikine karşı güç kullanması, Washington’ın ittifak sistemine duyulan güveni küresel ölçekte sarsacak ve Çin’in “güvenilmez Amerika” anlatısını güçlendirecektir.
- **Türkiye’nin yönelimi:** Batı ittifakından dışlandığını hisseden bir Türkiye’nin Şanghay İşbirliği Örgütü, BRICS ve Körfez–Pakistan eksenine ilişkilerini derinleştirmesi kaçınılmaz olacak; bu da Avrasya’nın jeopolitik haritasını kalıcı biçimde değiştirecektir.

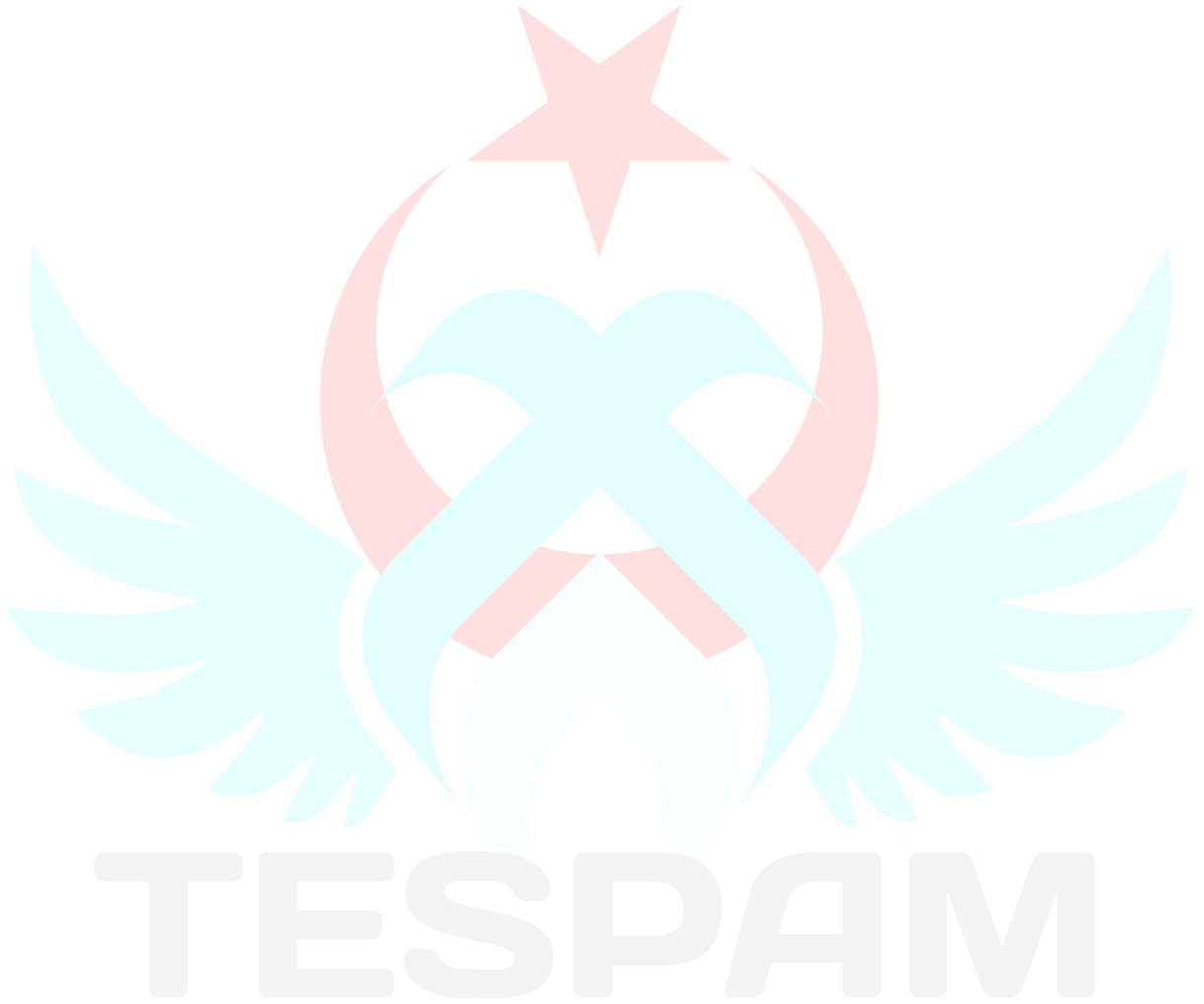
Tablo 4. ABD’nin olası müdahale seçenekleri ve stratejik maliyetleri

Seçenek	ABD açısından maliyet	Çin ve Rusya’ya etkisi	Olasılık
Doğrudan askerî müdahale (Yunanistan lehine)	Direkt olarak: NATO’nun güney kanadının çöküşü; Boğazlar, İncirlik ve Kürecik’in fiilen kaybı Dolaylı olarak: Türkiye’nin medeniyet coğrafyasında ABD’nin dışlanması ve büyük sorunlarla karşılaşması	Rusya ve Çin için en büyük stratejik kazanım	Çok düşük
Silah ihracatı ve yedek parça kısıtlaması	Türk savunma sanayisinin yerleşmesini hızlandırır; Türkiye’yi alternatif tedarikçilere yöneltir	Rakiplere yeni pazar ve nüfuz alanı	Orta
Ekonomik-finansal baskı	Küresel piyasalarda istikrarsızlık; Körfez finansmanı ile dengelenebilir	Sınırlı	Orta
Hızlı arabuluculuk ve ateşkes diplomasisi	Düşük; ittifak bütünlüğünü korur	Rakiplerin fırsat alanını daraltır	Yüksek

Kaynak: ABD Ulusal Güvenlik Stratejisi (Aralık 2025); ABD Ulusal Savunma Stratejisi (Ocak 2026); TESPAM değerlendirmesi.

Velhasıl ABD’nin olası bir Türk–Yunan savaşındaki en rasyonel tutumu, hiçbir tarafı askerî olarak desteklemeden hızla arabuluculuğa yönelmek olacaktır. Bu gerçeklik, Atina’nın en temel stratejik varsayımlarından birini, yani kriz anında Washington’ın Yunanistan’ın

yanında askerî olarak yer alacağı beklentisini geçersiz kılmaktadır. İşte tam da bu noktada Yunanistan'ın stratejik yalnızlığı daha da belirginleşmektedir. Öyle ki, ABD sıcak çatışmaya giremeyecek, AB sahip olmadığı bir ortak ordu ile askeri olarak müdahale edemeyecek ve genel olarak yaptırım – kınama politikasını sürdürebilecektir. Diğer taraftan, unutulmamalıdır ki; Fransa çift kulvarlı bir aktördür. İsrail ise savaşı kışkırtacak, lakin bedelini ödemeyecektir.

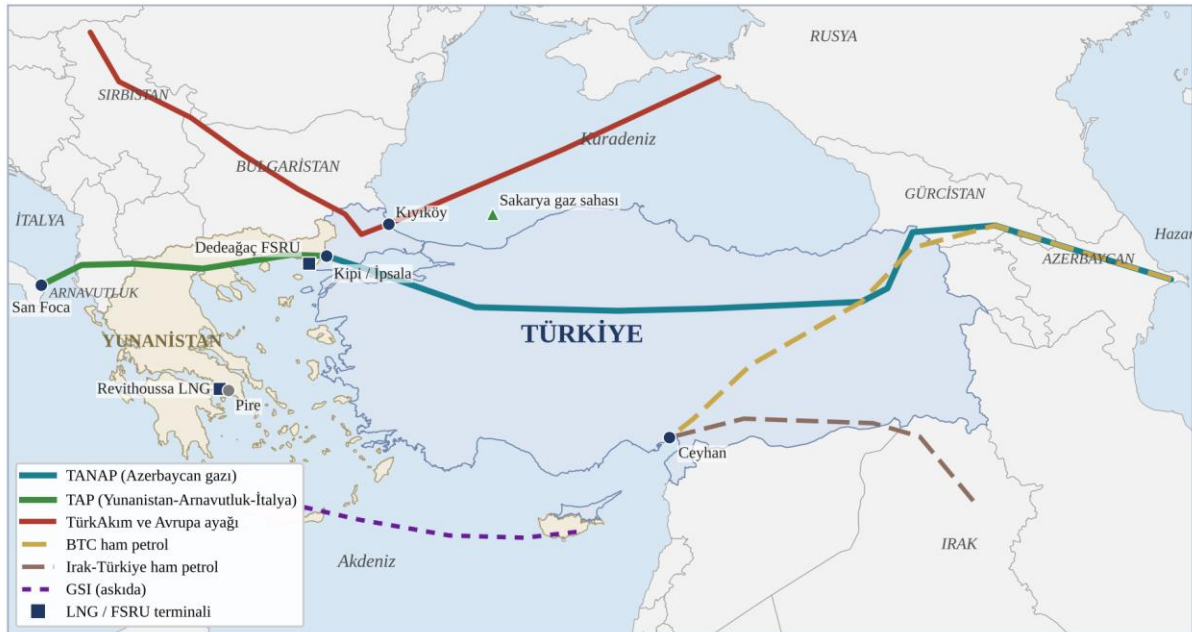
VIII. Enerji Altyapısı: Dokunulmazlık mı, Karşılıklı Rehin mi?

Olası bir çatışmada tarafların uluslararası kritik düğümleri —Girit, Pire, Dedeagaç, İzmir'deki NATO Kara Kuvvetleri Komutanlığı (LANDCOM), TANAP, TürkAkım, LNG/depolama tesisleri ve uluslararası havalimanları— hedef almaması beklenmektedir; zira söz konusu düğümler üçüncü tarafların (ABD, AB, Azerbaycan, Rusya, Çin) doğrudan çıkar alanlarıdır ve bunlara verilecek zarar çatışmayı derhal uluslararasılaştıracaktır. Mamafih savaşın ilerleyen safhalarında Türkiye'nin TANAP akışını güvenlik gerekçesiyle durdurması, uluslararası uçuşları askıya alması ve Ege–Akdeniz deniz trafiğini kısıtlaması da bir seçenek olarak tartışılmaktadır. **Bu iki yaklaşım arasında açık bir gerilim bulunmaktadır ve raporun modeli bu gerilimi kritik düğümlerin korunması lehine çözmektedir.** Gerekçeler şunlardır:

- **TANAP–TAP hattı Azerbaycan gazını taşımaktadır.** Akışın kesilmesi, Türkiye'nin en yakın müttefiklerinden Azerbaycan'ın sözleşme ve gelir kaybına yol açacaktır. Lakin asıl sorun İtalya'dan Baumgarten'a kadar birçok Avrupa piyasasında arz kaybı sebebiyle oluşacak fiyat krizleri şeklinde zuhur edecektir. Bu da Avrupa'nın istemeyeceği bir durumdur.
- **TürkAkım'ın Avrupa ayağı** Bulgaristan, Sırbistan ve Macaristan'a gaz taşımaktadır. Olası bir kesinti, yine AB içindeki enerji arz denklemini zorlu bir sorunsala itecektir.
- **Montrö Sözleşmesi** (1936, m.5) Türkiye'nin muharip olduğu durumda dahi, düşmana yardım etmeyen tarafsız ülke ticaret gemilerine Boğazlardan geçiş serbestisi tanımaktadır. Ege'nin büyük kısmı uluslararası sular ve Yunan karasularıdır; Türkiye'nin bu alanı “kapatma” hukuki yetkisi yoktur. Fiilî bir kapatma, Rusya ve Çin'i Türkiye karşıtı bir ateşkes baskısına sevk edecektir.
- **Uluslararası uçuşların durdurulması**, çatışma bölgesine sınırlı NOTAM kısıtlamalarının ötesine geçtiğinde, Türkiye'nin turizm ve hava kargo gelirlerini — ki Yunanistan'inkinden kat ve kat büyüktür— doğrudan olumsuz etkileyecektir.

İşte tam da bu noktada enerji altyapısının çifte niteliği daha da belirginleşmektedir. İzah edilen bu düğümler hem tarafları sınırlayan bir **caydırıcı rehin**, hem de Türkiye'nin kriz sonrası düzende masaya taşıyacağı en güçlü pazarlık kozu olarak düşünülebilecektir. Bu kozun değeri, kullanılmadığı sürece en yüksek düzeydedir.

Harita 4. Bölgedeki kritik enerji altyapısı: karşılıklı rehin düğümleri

Kaynak: T.C. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı; Nexans (2026); Daily Sabah (2026). Güzergâhlar şematiktir. Hazırlayan: TESPAM.

Tablo 5. Enerji bağımlılığı karşılaştırması (yaklaşık, 2025–2026)

Gösterge	Türkiye	Yunanistan	Senaryo açısından anlamı
Doğal gaz	Tüketim ~50–55 milyar m³; yerli üretim Sakarya ile artıyor ancak 2026’da tüketimin yaklaşık %5–8’i	Tamamına yakını ithal (boru, LNG, Revithoussa, Dedeağaç FSRU)	Her iki taraf da ithalata bağımlı; Türkiye’nin tedarik çeşitliliği (7 ithal kaynak, depolama) daha yüksek
Ham petrol	Tüketimin yaklaşık %20’si yerli (Gabar ile artış eğiliminde)	Tamamına yakını ithal	Uzun savaşta akaryakıt lojistiği kritik
Elektrik	Üretimin tamamına yakını yurt içinde; ancak yakıtın önemli kısmı (gaz, ithal kömür) ithal	Büyük ölçüde yurt içi üretim; dönemsel net ithalat/ihracat	“Elektrikte bağımsızlık” üretim için doğru, birincil yakıt için kısmen doğru
Kritik transit rolü	TANAP, TürkAkım, BTC, Irak–Türkiye	TAP, Dedeağaç, Pire, GSI (askıda)	Transit rolü Türkiye için hem güç hem kırılganlık

Kaynak: T.C. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı açıklamaları (2025–2026); EPDK raporları; TESPAM değerlendirmesi. Rakamlar yuvarlatılmış göstergelerdir.

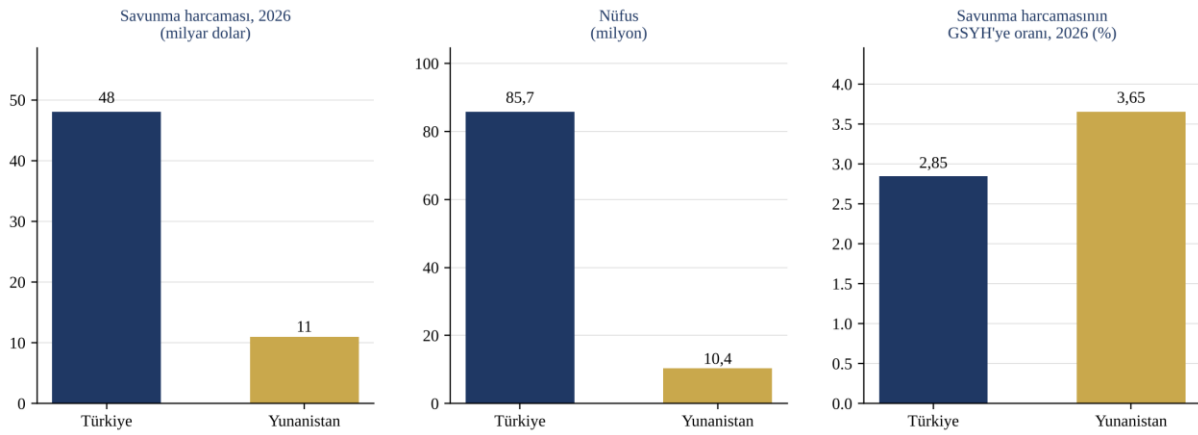
IX. Türk Savunma Sanayii: Caydırıcılığın Maddi Altyapısı

Türkiye'nin Yunanistan karşısındaki üstünlüğünü geçici bir konjonktürel avantaj olmaktan çıkarıp yapısal bir asimetriye dönüştüren temel unsur, artan nüfus, devam eden ekonomik büyüme ve son yirmi yılda inşa edilen savunma sanayii ekosistemidir. Hiç şüphesiz bir ülkenin savaşı sürdürebilme kapasitesi, sahip olduğu platformların sayısı kadar bu platformları savaş sırasında üretebilme, onarabilme ve mühimmatını yenileyebilme kabiliyetine de bağlıdır. İşte tam da bu noktada Türkiye ile Yunanistan arasındaki fark, salt bir envanter farkı olmaktan çıkıp iki farklı stratejik kategori arasındaki farka dönüşmektedir.

IX.I. Ölçek, Yerlilik ve Sürdürülebilirlik

Türkiye'nin savunma ve havacılık ihracatı 2025 yılında yaklaşık %49'luk bir artışla ilk kez 10 milyar doları aşmış; sektörde 3.500'ü aşkın firma ve 1.400'ü aşkın proje faaliyet gösterir hâle gelmiştir. Yerlilik oranı %80'in üzerine çıkmış, 2026 ihracatı için ise 11 milyar dolar üzerinde bir seviye hedeflenmiştir. NATO verilerine göre Türkiye'nin 2026 savunma harcaması yaklaşık 48 milyar dolar düzeyindedir. Yunanistan'ın 2026 savunma bütçesi ise yaklaşık 11 milyar dolardır. Daha da önemlisi Yunanistan, gayri safi yurt içi hasılasının %3,65'ini savunmaya ayırarak ekonomik kapasitesinin sınırına dayanmışken, Türkiye bu oranın altında kalarak dört kattan fazla bir bütçeye ulaşmaktadır. Velhasıl iki ülke arasındaki fark, harcama iradesinden değil, ekonomik ve sınai ölçekten kaynaklanmaktadır.

Şekil 3. Türkiye ve Yunanistan: temel asimetri göstergeleri (2026)

Kaynak: NATO savunma harcaması verileri (2026); Politikam (2026); Kutu 1'deki değerler. Hazırlayan: TESPAM.

Bu ölçek farkı, olası bir çatışmanın en belirleyici değişkenlerinden biri olan **mühimmat sürdürülebilirliği** bakımından da kendini göstermektedir. Platformlarının tamamına yakını ithal eden Yunanistan, savaş sırasında tükettiği her önleyici füzeyi ve hassas güdümlü mühimmatı yabancı tedarikçilerin siyasi iradesine ve üretim takvimine bağlı olarak yenileyebilecektir. Türkiye ise ASELSAN, ROKETSAN, TUSAŞ, MKE ve Baykar başta olmak üzere kendi üretim hatlarıyla, savaş süresince mühimmat üretimini artırabilecek sayılı ülkelerden biridir.

IX.II. Kritik Programlar ve 2025–2026 Kilometre Taşları

Tablo 6. Türk savunma sanayiinde seçilmiş programlar ve güncel durum (2025–2026)

Alan	Program	Güncel durum	Yunanistan karşısındaki etkisi
Katmanlı hava savunma	Çelik Kubbe (HİSAR, SİPER, KORKUT, ALP radarları, elektronik harp unsurları)	İlk teslimat Ağustos 2025'te (47 araç); Kasım 2025'te 6,5 milyar dolarlık genişleme sözleşmeleri; 2026'dan itibaren yılda 100'ü aşkın bileşen teslimatı hedefi	Yunan hava ve füze saldırılarına karşı ülke çapında entegre kalkan
Uzun menzilli hava savunma	SİPER Blok-I	Kasım 2025'te Sinop'ta otonom atış testiyle batarya kabulü tamamlandı	Yunan muharip uçaklarının Türk hava sahasına yaklaşmasını engelleyen menzil
Balistik füze	Tayfun (Blok-4 geliştirmesi sürüyor), Bora	Aralık 2025'te tam isabetli test atışı; seri üretim ve teslimat devam ediyor	Yunan anakarasındaki hava üsleri, komuta merkezleri ve hava savunma mevzileri menzil içinde
Seyir füzesi	SOM, ATMACA (denizaltıdan kapsüllü atış dâhil)	ATMACA'nın denizaltıdan atışı Mart ve Ekim 2025'te başarıyla test edildi	Yunan su üstü filosu ve kıyı tesisleri için çok yönlü tehdit
İnsansız muharip uçak	Kızılirma, Akıncı, TB3, Anka-3	Kızılirma'dan Gökdoğan ile görüş ötesi havadan havaya atış (Kasım 2025) — dünyada bir ilk; 2026'da ilk Kızılirma ve gemiden kalkabilen TB3 teslimatı hedefi	Yunan hava savunmasını doyurma ve hava üstünlüğünü insansız sistemlerle tesis etme kapasitesi
Muharip uçak	KAAN; Eurofighter Typhoon	KAAN prototiplerinin 2026 sonunda uçuşu, teslimatın 2028'den itibaren başlaması bekleniyor; 20 yeni Eurofighter (Meteor dâhil) sözleşmesi Ekim 2025'te imzalandı	Rafale/Meteor nişinin kapanması; beşinci nesle geçiş
Deniz kuvvetleri	MİLGEM, Reis sınıfı denizaltılar, TCG Anadolu, MUGEM	Altıncı MİLGEM gemisi TCG İzmir ile TCG Muratreis'in 2026'da hizmete girmesi; 60 bin tonluk MUGEM uçak gemisinin inşası başladı (hizmete giriş 2032)	Ege'de ve Doğu Akdeniz'de sayısal ve niteliksel deniz üstünlüğü
Kara kuvvetleri	Altay ana muharebe tankı; yerli zırhlı araç aileleri	2026'da 10 Altay tankının Kara Kuvvetleri'ne teslimi hedefi	Trakya ve Kıbrıs'ta hızlı kara harekâtının zırhlı omurgası

Kaynak: SSB 2025 değerlendirmesi ve 2026 hedefleri (Defence Turkey, 2026); Quwa (2026); Protothema (2026); Milliyet (2025); TESPAM derlemesi.

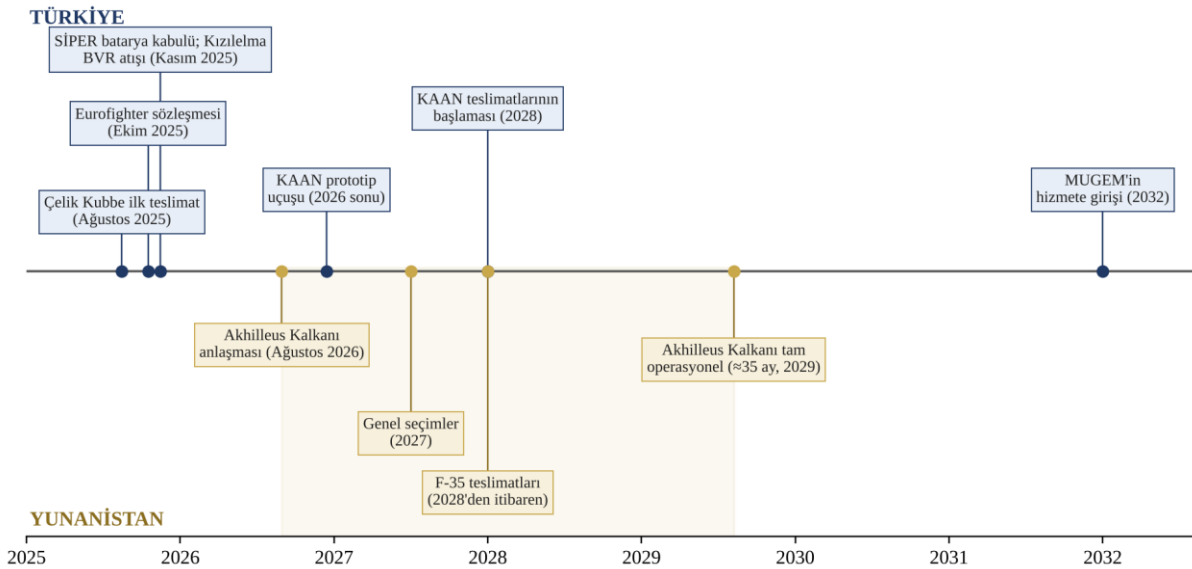
IX.III. Niteliksel Kırılma: İnsansız Sistemler, Derin Vuruş ve Ağ Merkezli Harp

Türk savunma sanayiinin Yunanistan karşısında yarattığı asıl kırılma niteliksel düzlemde. Türkiye, insansız hava ve deniz sistemlerini muharebe ortamında —Suriye, Libya, Karabağ ve Irak'ta (ve hatta Rusya – Ukrayna savaşında)— sınamış ve bu tecrübeyi doktrinine yerleştirmiş dünyadaki sayılı ülkelerden biridir. Kızılirma'nın görüş ötesi menzilde bir hava hedefini vurması, insansız muharip uçakların hava üstünlüğü mücadelesine doğrudan

dâhil olabileceğini gösteren bir eşik niteliği taşımaktadır. Buna Tayfun ve SOM ile derin vuruş, ATMACA ile denizaltıdan gemisavar harp ve Çelik Kubbe ile ağ merkezli katmanlı savunma eklendiğinde, Türkiye'nin Yunanistan karşısında yalnızca daha fazla platforma değil, **daha üst bir harp kategorisine** sahip olduğu ortaya çıkmaktadır.

Mamafih bu tablo, İsrail'in Yunanistan'a yönelik silahlandırma çabasının neden asimetriyi kapatamayacağını da açıklamaktadır: Akhilleus Kalkanı'nın tamamlanacağı 2029 yılına kadar Türkiye, Çelik Kubbe'yi ülke geneline yaymış, KAAN ve Eurofighter ile hava gücünü yenilemiş ve MUGEM'in inşasını ilerletmiş olacaktır. Yunanistan'ın bir savunma sistemini satın alarak elde ettiği kazanım, Türkiye'nin aynı süre içinde kendi sınai tabanıyla ürettiği kazanımlar karşısında her defasında geride kalmaya mahkûmdur.

Şekil 4. Akhilleus Kalkanı takvimi ve Türk savunma programlarının kilometre taşları (2025-2032)

Kaynak: Defence Turkey (2026); Quwa (2026); Protothema (2026); Reuters (2026); Cyprus Mail (2026). Hazırlayan: TESPAM.

X. Askerî Denge: Net Değerlendirme

Türkiye ile Yunanistan arasındaki askerî denge, yalnızca platform sayılarıyla değil; Biddle'ın (2004) önerdiği şekilde, savaş içinde belirleyici olacak kabiliyetlerin bütünü üzerinden değerlendirilmelidir. Aşağıdaki tablo bu yaklaşımla hazırlanmış olup, iki ordu arasındaki farkın tesadüfi ya da konjonktürel değil, **yapısal ve bariz** olduğunu ortaya koymaktadır.

Tablo 7. Kabiliyet bazlı net değerlendirme

Alan	Türkiye	Yunanistan	Net değerlendirme
Coğrafya ve lojistik	Doğu Ege adalarına 2–20 km mesafe; kısa iç hatlar; Kıbrıs'a ~70 km	Adalara uzun deniz/hava ikmal hatları; Kıbrıs'a ~800 km	Türkiye lehine belirgin
İnsansız sistemler (İHA/SİHA, İDA)	Kitle, maliyet avantajı ve gerçek muharebe tecrübesi (Suriye, Libya, Karabağ, Irak)	Sınırlı; İsrail ile iş birliğiyle geliyor	Türkiye lehine belirgin
Elektronik harp	Yerli ve sahada denenmiş sistemler (REDET, PUHU, KORAL vb.)	Ağırlıklı olarak dışa bağımlı	Türkiye lehine belirgin
Muharip uçak	Modernize F-16 filosu; 20 yeni Eurofighter (Meteor dâhil) ve KAAAN programı; Kızılirma ile insansız muharip hava gücü	Rafale F3R (Meteor), F-16 Viper; F-35 teslimatları 2028'den itibaren	Platform düzeyinde sınırlı bir Yunan nişi; sistem düzeyinde (sayı, insansız muharip uçak, derin vuruş) Türkiye lehine
Entegre hava savunma	Çok katmanlı Çelik Kubbe mimarisi; teslimatlar 2025'te başladı	Patriot, S-300, SPYDER vb. parçalı yapı; Akhilleus Kalkanı ancak ~2029'da tam operasyonel	Türkiye lehine belirgin
Derin vuruş (balistik ve seyir füzeleri)	Tayfun, Bora, SOM, ATMACA; yerli üretim ve sürdürülebilir stok	SCALP, Exocet; ithal ve sınırlı stok	Türkiye lehine belirgin
Denizaltı	Sayıcı üstün filo; Reis sınıfı (AIP) ve denizaltıdan atılan ATMACA	Tip 214 (AIP) ve modernize Tip 209	Türkiye lehine
Su üstü filo	Sayıcı üstün; MİLGEM, TCG Anadolu; MUGEM inşa hâlinde	FDI fırkateynleri (ilki Ocak 2026'da hizmette), modernize MEKO'lar	Türkiye lehine
Kara kuvvetleri ve amfibi kapasite	NATO'nun ikinci büyük ordusu; Ege Ordusu, 1. Ordu, Kıbrıs Türk Barış Kuvvetleri; çıkarma ve deniz piyade unsurları	Sayıcı sınırlı; adalara ve Meriç hattına dağınık konuşlanma	Türkiye lehine belirgin
Sınai taban ve dışa bağımlılık	Yerlilik oranı %80'in üzerinde; 3.500'ü aşkın firma; savaş sırasında mühimmat üretimini artırabilme kapasitesi	Platform ve mühimmatın tamamına yakını ithal; yedek parça ve stok yenileme dış tedarikçilere bağlı	Türkiye lehine belirgin; savaş uzadıkça fark açılır

Alan	Türkiye	Yunanistan	Net değerlendirme
Müşterek harekât tecrübesi	Son 10 yılda çok cepheli gerçek harekât tecrübesi	Yakın dönemde muharebe tecrübesi yok	Türkiye lehine belirgin
Savunma bütçesi (2026)	Yaklaşık 48 milyar dolar (GSYH'nin %2,85'i)	Yaklaşık 11 milyar dolar (GSYH'nin %3,65'i)	Türkiye lehine (dört kattan fazla)

Kaynak: NATO savunma harcaması verileri (2026); SSB (2025–2026); açık kaynak savunma basını (2025–2026); TESPAM değerlendirmesi.

Tablonun ortaya koyduğu sonuç açıktır: Türkiye'nin üstünlüğü **coğrafya, kitle, maliyet-etkin insansız sistemler, derin vuruş, elektronik harp, muharebe tecrübesi ve sınırlı sürdürülebilirliğin bileşiminden** doğmaktadır ve bu bileşim, Yunanistan'ın herhangi bir platform alımıyla telafi edebileceği bir fark değildir. Nitekim Rusya–Ukrayna ve İsrail–İran çatışmalarında katmanlı hava savunmanın doyurma saldırılarının bir kısmını önleyebildiği görülmüştür; lakin bu örneklerde savunan taraf ya derin bir stratejik coğrafyaya ya da ABD'nin doğrudan istihbarat, mühimmat ve önleme desteğine sahiptir. Yunanistan'ın ise ne stratejik derinliği —adalar Türk kıyısına birkaç kilometre mesafededir— ne entegre bir hava savunma ağı ne de kriz anında ABD'nin askerî desteğine dair bir güvencesi bulunmaktadır (Bölüm VII). Velhasıl İsrail güdümlü başlatılabilecek bir savaşta Yunan ordusunun, ilk saatlerde komuta-kontrol bütünlüğünü, ilk günlerde ise ada savunmalarını, deniz ikmal hatlarını veya Batı Trakya dahilindeki kara hattını koruyamaması kuvvetle muhtemeldir.

Kutu 1. Rakamlarla asimetri: Türkiye / Yunanistan

- **Nüfus:** ~85,7 milyon / ~10,4 milyon
- **Savunma harcaması (2026):** ~48 milyar dolar / ~11 milyar dolar
- **Savunma sanayii yerlilik oranı:** %80'in üzerinde / platformların tamamına yakını ithal
- **Savunma ve havacılık ihracatı (2025):** 10 milyar doları aşkın / sınırlı
- **Doğu Ege adalarına mesafe:** 2–20 km / anakaradan yüzlerce kilometrelik deniz ikmal hattı
- **Kıbrıs'a mesafe:** ~70 km / ~800 km

TESPAM

XI. İç Dinamikler ve Savaşın Siyasal Mantığı

XI.I. Yunanistan

Yaklaşık 10,4 milyonluk nüfusu, yüksek kamu borcu ve 2027’de yapılması beklenen genel seçimleriyle Yunanistan, uzun bir savaşı ekonomik olarak taşıyamayacak bir ülkedir. Petrol ve doğal gaz ihtiyacının tamamına yakını ithal eden, ekonomisi turizme ve dış finansmana bağımlı olan Yunanistan’ın bir haftayı aşan bir savaşı sürdürmesi son derece güçtür. Doğu Ege adalarının Türkiye ile gündelik iç içeliği —sağlık hizmeti, alışveriş, içme suyu ve turizm bağımlılığı— ise ada toplumlarının bir savaşta kaybedecekleri şeyin büyüklüğünü açıkça göstermektedir. Yunan kamuoyunun büyük bölümü bir savaş istememekte; mevcut hükümetin icraatlarından da memnun bulunmamaktadır. Zaten toplumsal bir seferberlik ilanında yeterli iç destek oranı pek de yüksek olamayacaktır.

Mamafih siyaset biliminde “bayrak etrafında toplanma” olarak bilinen olgu, saldırıya uğradığını düşünen toplumların kısa vadede iktidar etrafında kenetlendiğini göstermektedir. Bu iki gerçeklik birlikte okunduğunda kritik bir sonuç ortaya çıkmaktadır: **Yunan toplumunun hükümeti üzerindeki gerilim azaltıcı etkisi, ilk kurşun atılmadan önce en yüksek düzeydedir.** İlk kurşunla birlikte toplumsal refleks hükümet etrafında kenetlenmeye dönecek; ancak askerî tablonun hızla netleşmesiyle —ki Bölüm X’da ortaya konan asimetri bunu kaçınılmaz kılmaktadır— bu kenetlenme yerini derin bir hayal kırıklığına ve siyasi hesaplaşmaya bırakacaktır. Velhasıl bir savaştan siyasi kazanç sağlaması mümkün olmayan Yunan hükümetinin gerilimi tırmandıran her adımı, kendi iç siyasi geleceğini riske atması anlamına gelmektedir.

XI.II. Türkiye

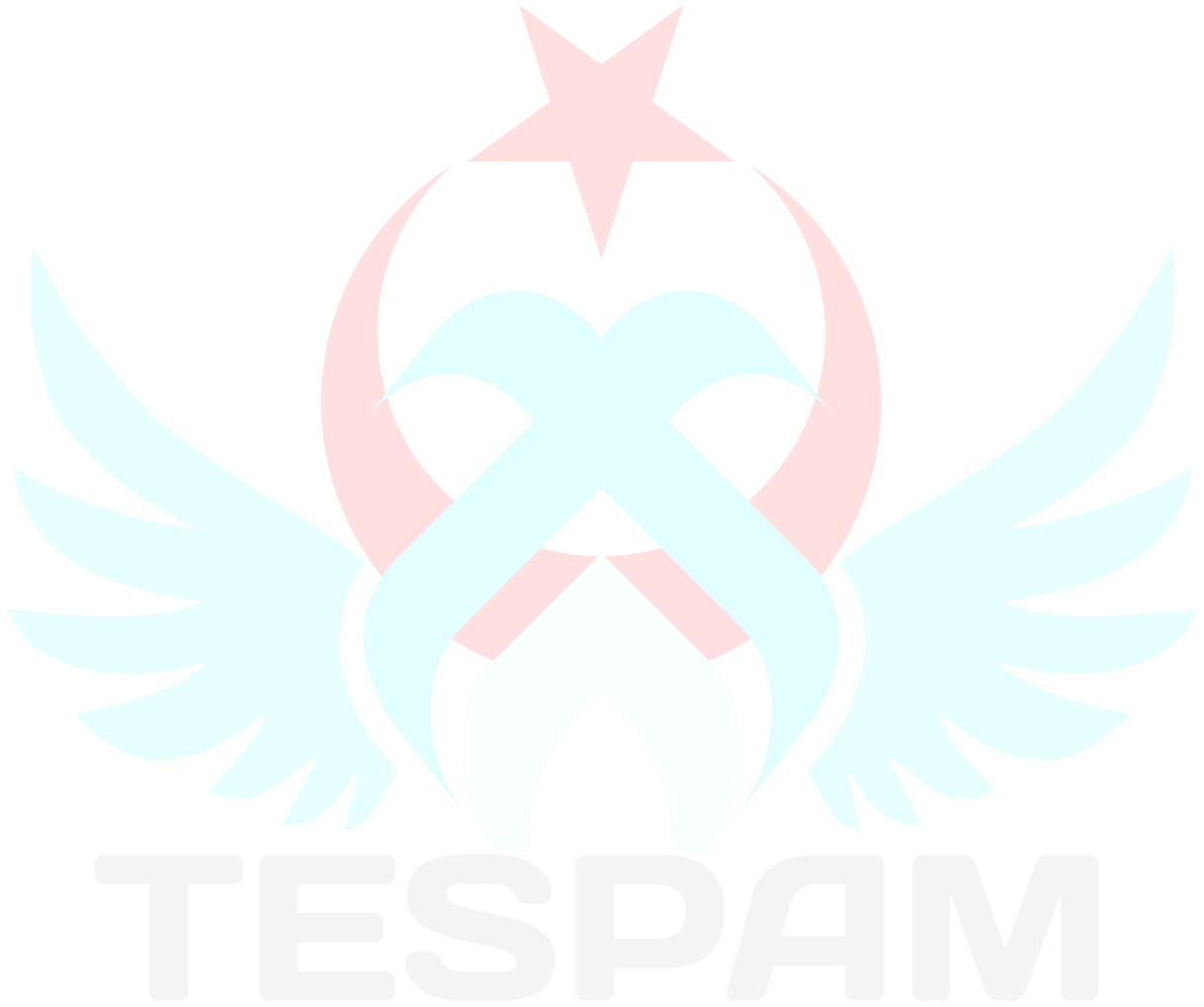
85 milyonu aşan genç ve dinamik nüfusu, savunma sanayiindeki atılımı ve kamuoyundaki güçlü millî duyarlılığıyla Türkiye, uzun soluklu bir çatışmayı sürdürme kapasitesi bakımından Yunanistan ile kıyaslanamayacak bir konumdadır. Hiç şüphesiz ekonominin dış finansmana, turizme ve AB ile Gümrük Birliği’ne dayalı ihracata bağılılığı, olası bir savaşın Türkiye için de ekonomik bir bedeli olacağını göstermektedir; lakin bu bedel, Körfez ile derinleşen finansal iş birliği, enerji tedarikinde çok sayıda ithalat kaynağına dayanan çeşitlilik ve yerli savunma üretimiyle önemli ölçüde dengelenebilecektir. Türk kamuoyunun, Türkiye’ye yönelik bir saldırı karşısında hükümete güçlü bir destek vereceği de açıktır.

XI.III. Savaşın Rasyonalist Okuması

Fearon’un (1995) çerçevesinden bakıldığında, iki rasyonel aktörün savaş yerine bir uzlaşmayı tercih etmesi beklenir; çünkü savaş her iki taraf için de maliyetlidir. Savaş, ya taraflardan biri karşısındakinin gücünü/kararlılığını yanlış hesapladığında (**bilgi asimetrisi**), ya güç dengesinin hızla değişmesi bir tarafı “şimdi ya da asla” düşüncesine ittiğinde (**taahhüt sorunu**), ya da uyuşmazlık konusu bölünemez algılandığında (**bölünemezlik**) çıkar. Türk–Yunan ilişkisinde bu üç mekanizmanın üçü de mevcuttur: Yunanistan’ın Türk kararlılığını

küçümseme riski, Akhilleus Kalkanı ve F-35 ile değişen denge, ve adalar/karasuları meselelerinin “egemenlik” üzerinden bölünemez çerçevelenmesi.

İşte tam da bu noktada asıl tehlikeli düşünce kalıbı, kapanmakta olan bir “fırsat penceresi” algısıdır; lakin bu algı Ankara’da değil, Atina ve Tel Aviv’de oluşmaktadır. Türkiye’nin göreceli gücü her geçen yıl arttığına göre, zamanın aleyhine işlediğini düşünen taraf İsrail ve onun yönlendirmesine açık bir Yunanistan’dır. Önleyici savaş mantığı tarihsel olarak çoğu zaman onu başlatan tarafın stratejik felaketiyle sonuçlanmıştır. Türkiye açısından doğru politika ise zaten kendi lehine işleyen zamanı, kalıcı bir caydırıcılık mimarisıyla taçlandırmaktır.

XII. Tırmanma Modeli: Eşikler ve Tetikleyiciler

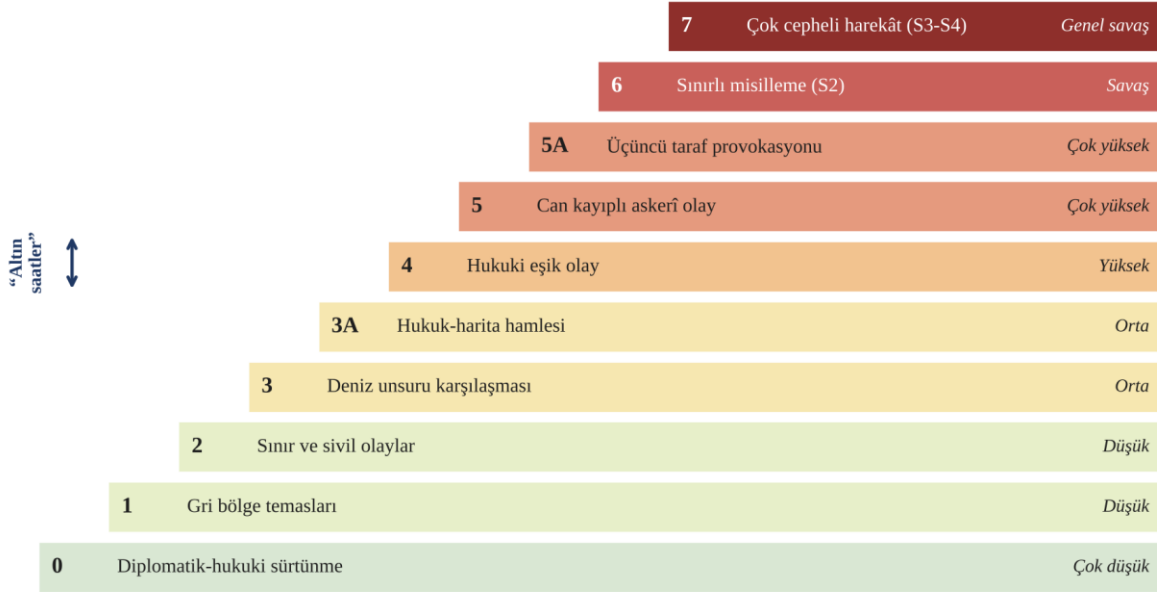
Tırmanma analizinde en kritik ayırım, **savaş başlatmayan sürtünmeler** ile **savaş başlatabilecek eşik olaylar** arasındaki ayırımdır. Bu ayırım, Kahn'ın (1965) tırmanma merdiveni mantığıyla aşağıdaki modele dönüştürülmüştür.

Tablo 8. Türk–Yunan tırmanma merdiveni

Basamak	Olay tipi	Örnek	Savaşa dönüşme eğilimi
0	Diplomatik-hukuki sürtünme	NAVTEX karşı-NAVTEX, nota, harita ilanı	Çok düşük
1	Gri bölge temasları	Hava sahası/FIR ihlali, it dalaşı, radar kitleme (Tabii İsrail kontrolündeki bir hava savunma sistemi bu olay tipi dahilinde devreye sokularak bir Türk askeri unsuruna müdahale etmesi dengeleri bozabilecektir.)	Düşük
2	Sınır ve sivil olaylar	Meriç'te atışma, göçmen itme-geri itme, Lefkoşa'da bayrak olayları	Düşük
3	Deniz unsuru karşılaşması	Sismik/kablo gemisinin gölgelenmesi, çarpışma (2020 Kemal Reis–Limnos emsali)	Orta
3A	Hukuk-harita hamlesi	Mavi Vatan Kanunu'nun yürürlüğe girmesi ve koordinatların ilanı; deniz parkı/koruma alanı ilanları	Orta — karşı hamleye göre hızla yükselir
4	Hukuki eşik olay	Yunanistan'ın Mavi Vatan Kanunu'na karşılık Ege'de (tamamında ya da seçici kesimlerde) 12 mil karasuyu ilanı; tartışmalı adacığa asker çıkarma	Yüksek — 1995 casus belli devreye girer
5	Can kayıplı askerî olay	Bir uçağın düşürülmesi, savaş gemisinin isabet alması, sismik araştırma gemisinin sabotajla batırılması	Çok yüksek
5A	Üçüncü taraf provokasyonu	Faili belirsiz sabotaj, sahte bayrak eylemi, dezenformasyonla büyütülmüş olay (vekâleten zayıflatma tezi)	Çok yüksek — atfın (attribution) hızına bağlı
6	Sınırlı misilleme	Olaya kaynaklık eden platform/üsse orantılı karşılık	Savaş başlamıştır (S2)
7	Çok cepheli harekât	Ege + Batı Trakya + Kıbrıs eşzamanlı	Genel savaş (S3–S4)

Kaynak: Kahn (1965) uyarlaması; TESPAM modeli.

Şekil 5. Türk-Yunan tırmanma merdiveninin görsel modeli

Savaşa dönüşme eğilimi → açık renkten koyu renge doğru artar

Kaynak: Kahn (1965) uyarlaması; Tablo 8 esas alınarak TESPAM tarafından hazırlanmıştır.

Modelin kilit tespiti şudur: savaş, merkezi bir kararla değil, sahadaki bir pilotun ya da komutanın anlık kararıyla başlayabilir. Ardından angajman kuralları ve iç kamuoyu baskısı, siyasi liderliğin manevra alanını hızla daraltır. **4. ve 5. basamaklar arasındaki süre, krizin savaşa mı yoksa diplomasiye mi evrileceğini belirleyen “altın saatler”dir.** Bu nedenle askerî ve diplomatik kriz iletişim hatlarının (2008’den bu yana var olan güven artırıcı önlemler dâhil) bu saatlerde işler durumda tutulması, herhangi bir silah sisteminden daha belirleyici olabilir.

TESPAM

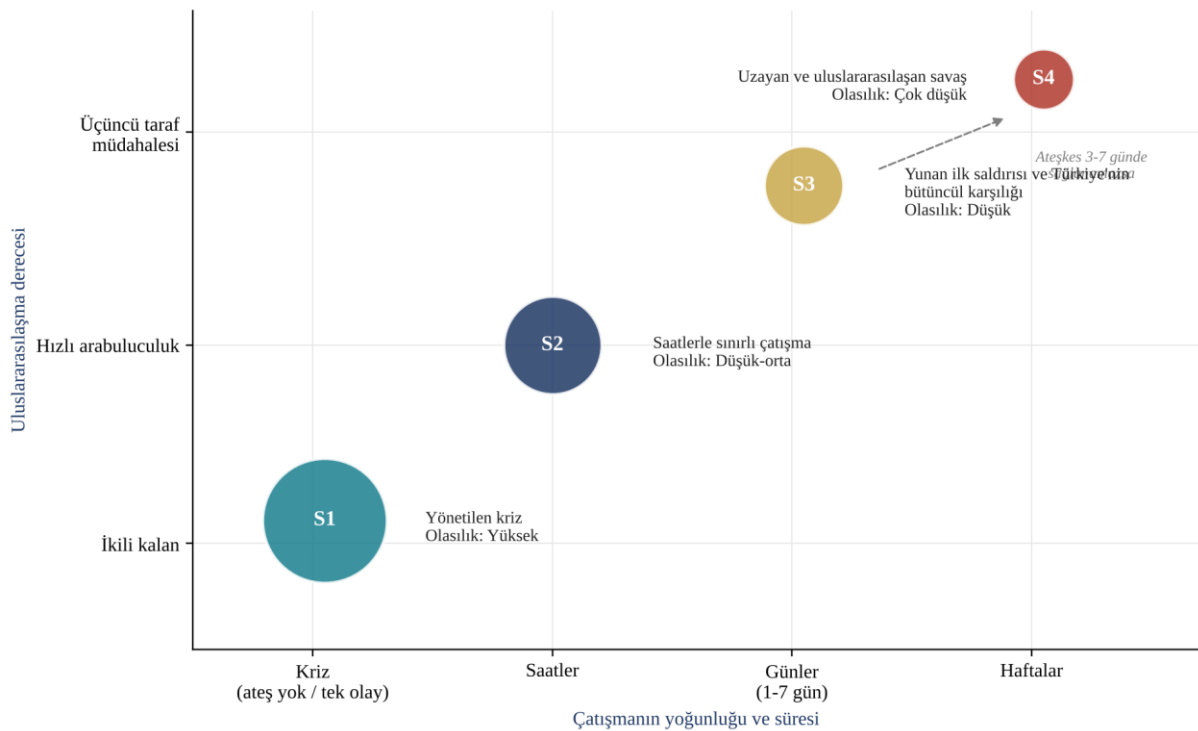
XIII. Senaryo Modeli

Yukarıda ortaya konan değişkenler ışığında dört senaryo türetilmiştir. Olasılıklar, 2026–2028 dönemi için yapılandırılmış uzman yargısına dayanan nitel tahminlerdir.

Tablo 9. Senaryo matrisi

Senaryo	Süre / yoğunluk	Uluslararasılaşma	Olasılık (2026–2028)	Türkiye için net sonuç
S1 — Yönetilen kriz	Gün–hafta; ateş yok veya tek olay	Düşük	Yüksek	Statüko; diplomatik pozisyon korunur
S2 — Saatlerle sınırlı çatışma	Saatler; tek alan (deniz/hava)	Orta (hızlı arabuluculuk)	Düşük-orta	Sınırlı askerî üstünlük; yüksek diplomatik maliyet
S3 — İsrail güdümlü Yunan ilk saldırısı ve Türkiye’nin bütüncül karşılığı	1–7 gün; çok cepheli	Yüksek	Düşük	Yunanistan’ın askerî kapasitesinin çökmesi; adalar, Kıbrıs ve Batı Trakya’da fiili kontrol; masaya en güçlü pozisyonla oturuş
S4 — Uzayan ve uluslararasılaşan savaş	Haftalar; üçüncü taraf baskısı	Çok yüksek	Çok düşük	Askerî üstünlük korunur; ekonomik-diplomatik maliyet uluslararasılaşmanın derecesine bağlı

Şekil 6. Senaryo uzayı: yoğunluk-süre ve uluslararasılaşma eksenleri

Kaynak: TESPAM senaryo modeli (Tablo 9). Daire büyüklükleri nitel olasılık düzeyini temsil eder.

XIII.I. S1 — Yönetilen Kriz

- Tetikleyici, 3. veya 4. basamaktaki bir olaydır: örneğin GSI güzergâhında bir araştırma gemisinin Türk deniz unsurlarınca durdurulması ya da tartışmalı bir kayalığa bayrak dikilmesi.
- Taraflar deniz ve hava unsurlarını sahaya sürer, ancak ilk ateşi açmaktan kaçınır.
- ABD, Almanya ve NATO Genel Sekreterliği devreye girer; 1996 Kardak krizinde olduğu gibi “geri çekilme ve statükoya dönüş” formülüyle kriz kapanır.
- Türkiye açısından bu senaryo, kırmızı çizgilerin sınanması ve teyit edilmesi anlamına gelir; GSI örneğinde olduğu gibi “fiilî durdurma” savaş maliyeti ödenmeden elde edilebilir.
- **Model, en olası sonucun bu olduğunu ve Türkiye’nin bugüne kadar en büyük kazanımlarını da bu kulvarda elde ettiğini değerlendirmektedir.**

XIII.II. S2 — Saatlerle Sınırlı Çatışma

- 5. basamakta bir olay yaşanır. Örneğin bir it dalaşı sırasında bir uçak düşer ya da bir çarpışma sonrası bir gemi isabet alır.
- Zarar gören taraf, iç kamuoyu baskısı altında olaya kaynaklık eden platform ya da üsse orantılı bir misilleme yapar.
- Çatışma deniz ve hava alanıyla sınırlı kalır. Adalar ve kara sınırları devreye girmez.
- Bu senaryoda Türkiye’nin coğrafi yakınlık, kitle ve sistem avantajı birkaç saat içinde belirleyici hâle gelir; çatışmanın kısa süresi kalıcı bir siyasi kazanıma imkân tanımasa da, iki ordu arasındaki asimetri hem Atina’da hem de uluslararası kamuoyunda tartışmasız biçimde görünür olur.
- Washington ve Brüksel’in yoğun baskısıyla 12–48 saat içinde fiilî ateşkes sağlanır.
- **Kritik soru, ilk ateşi kimin açtığıdır;** zira uluslararası kamuoyu ve hukuk bakımından meşru müdafaa (BM Şartı m.51) ile saldırı arasındaki ayırım, sonraki tüm diplomatik süreci belirler.

XIII.III. S3 — İsrail Gündümlü Bir İlk Saldırı ve Türkiye’nin Bütüncül Karşılığı

- Bu senaryo, modelin en yoğun ve Türkiye’nin askerî üstünlüğünü en açık biçimde ortaya koyan koludur.
- Senaryonun çıkış noktası, Bölüm V’te ele alınan önleyici saldırı kurgusunun —İsrail’in istihbarat, komuta-kontrol ve elektronik harp desteğiyle— Yunanistan tarafından uygulamaya konmasıdır.
- Tetikleyici; Mavi Vatan Kanunu’na karşılık ilan edilen bir 12 mil kararının ardından yaşanan bir deniz olayı, faili belirsiz bir sabotaj ya da Yunan istihbaratının Türk hazırlıklarına ilişkin abartılı bir “erken uyarı” değerlendirmesi olabilecektir.

- Senaryonun mantığı, ilk saldırının Yunanistan’dan gelmesi hâlinde Türkiye’nin meşru müdafaa (BM Şartı m.51) zemininde önceden hazırlanmış tüm kabiliyetlerini eşzamanlı olarak devreye sokabileceği varsayımına dayanmaktadır.
- Harekât üç safhada kurgulanmıştır:
 - **Birinci safha (ilk saatler) — körleştirme ve doyurma:**
 - Yunan komuta-kontrol, radar ve haberleşme ağının elektronik harple baskılanması;
 - Maliyeti düşük insansız sistemlerle yürütülen doyurma saldırılarıyla Yunan hava savunmasının pahalı ve sınırlı önleyici mühimmatının tüketilmesi;
 - Doğu Ege adalarındaki askerî tesislerin, ön-konuşlandırılmış unsurlar dâhil, noktasal ve hassas biçimde etkisiz hâle getirilmesi;
 - Yunan hava ve deniz unsurlarının çıkış yaptığı üslerin derin vuruş sistemleriyle hedef alınması.
 - **İkinci safha (ilk 24–96 saat) — eşzamanlı kara harekâtı:**
 - Doğu Ege adalarına yönelik amfibi ve hava indirme harekâtı;
 - Kıbrıs Türk Barış Kuvvetleri’nin anakaradan takviyeyle adanın tamamında kontrol sağlamaya yönelik zırhlı harekâtı;
 - 1. Ordu unsurlarının Meriç hattını aşarak Batı Trakya’da ilerlemesi.
 - Bu safha boyunca deniz ve hava üstünlüğüyle Yunan anakarasının adalar ve sahadaki unsurlarla ikmal bağı kesilir.
 - **Üçüncü safha (ateşkese kadar) — konsolidasyon ve masaya hazırlık:**
 - Kontrol altına alınan bölgelerde sivil yaşamın sürekliliğinin güvence altına alınması, uluslararası kamuoyuna yönelik şeffaf bir anlatının yürütülmesi ve önceden tasarlanmış savaş sonrası düzene uygun olarak masaya oturulması.

Aşağıdaki tablo, harekâtın her bir hattını uygulanabilirlik ve stratejik değerlendirme bakımından ele almaktadır.

Tablo 10. S3 harekât hatlarının uygulanabilirlik değerlendirmesi

Harekât hattı	Hedeflenen etki	Uygulanabilirlik	Stratejik değerlendirme
1. Elektronik harp ve komuta-kontrolün baskılanması	İlk saatlerde Yunan komuta-kontrol, radar ve haberleşme ağının körleştirilmesi	Yüksek	Yunan komuta-kontrol mimarisi parçalı ve entegre değildir; Akhilleus Kalkanı tamamlanmadan bu hat Türkiye’ye ilk saatlerde belirleyici üstünlük sağlar
2. Doyurma ve ada askerî tesislerinin etkisizleştirilmesi	Ucuz insansız sistemlerle pahalı önleyici mühimmatın tüketilmesi; adalardaki askerî tesislerin noktasal imhası	Yüksek	Yunanistan’ın sınırlı ve ithal mühimmat stoku ilk günlerde tükenir; hassas güdümlü mühimmat ve sıkı hedef disipliniyle sivil yerleşimlere zarar verilmez

Harekât hattı	Hedeflenen etki	Uygulanabilirlik	Stratejik değerlendirme
2A. Adalara önceden yerleştirilmiş patlayıcılar	Ada askerî tesislerinin harekâtın ilk dakikalarında içeriden imhası	Orta-yüksek (askerî); hazırlık evresi yüksek riskli	Ada savunmasının tepki süresini sıfırlar, ağır ateş ihtiyacını ve sivil riski azaltır; barışta ifşası casus belli olur — yalnızca karşı tarafın ilk saldırısı sonrasında savunulabilir
3. Batı Trakya’da hızlı kara harekâtı	Meriç hattının aşılması ve Batı Trakya’nın tamamında fiili kontrol	Yüksek (askerî)	1. Ordu’nun kitle ve ateş gücü karşısında Meriç tahkimatı aşılabılır niteliktedir. Dedeagaç limanı ve ABD/NATO tesisleri harekât alanının dışında tutulur ve ABD lojistiğine açık tarafsız bölge olarak ilan edilir. Bölgedeki Türk azınlığın Lozan’dan doğan haklarının korunması, harekâtın siyasi meşruiyet zeminini güçlendirir
4. Kıbrıs’ta bütüncül harekât	Kıbrıs Türk Barış Kuvvetleri ve anakaradan takviyeyle adanın tamamında fiili kontrol	Yüksek (askerî)	~70 km’ye karşı ~800 km’lik ikmal asimetrisi belirleyicidir; deniz ve hava ikmalı kesilen GKRY savunması sürdürülemez. İngiliz egemen üs bölgeleri harekât dışında tutulur ve Londra’ya bu yönde önceden güvence verilir
5. Deniz/hava üstünlüğü ve ikmal hatlarının kesilmesi	Adaların ana karadan yalnızlaştırılması	Yüksek (Doğu Ege için)	Askerî olarak en belirleyici ve en savunulabilir hat; ablukanın tarafsız ticareti etkilemeyecek biçimde sınırlandırılması gerekir
6. Doğu Ege adalarının kontrolü	Gayriaskerî statüsü ihlal edilen adalarda askerî varlığın tasfiyesi ve fiili kontrol; aidiyeti belirsiz adacıklar dâhil	Yüksek	Adaların Türk kıyısına 2–20 km mesafesi ve ikmal hatlarının kesilmesi, savunmanın günler içinde çözülmesini kaçınılmaz kılar; Lozan ve Paris antlaşmalarına dayanan hukuki tez harekâtın meşruiyet zeminini oluşturur

Kaynak: TESPAM değerlendirmesi.

Harekât kavramının ayırt edici unsurlarından biri, **ada askerî tesislerine önceden yerleştirilmiş patlayıcıların** harekâtın ilk dakikalarında devreye sokulmasıdır. Bu unsur ilk bakışta alışılmışın dışında görünse de, son iki yılın savaşları örtülü ön-konuşlandırmanın modern savaşın açılış safhasının ayrılmaz bir parçası hâline geldiğini göstermektedir. İsrail’in Eylül 2024’te Hizbullah’a karşı tedarik zincirine sızdırılmış patlayıcı yüklü haberleşme cihazlarını kullanması, Ukrayna’nın Haziran 2025’te Rusya’nın derinliklerine önceden taşınmış insansız hava araçlarıyla stratejik bombardıman uçaklarını vurması (Örümcek Ağı) ve İsrail’in aynı ay İran içinde önceden konuştuğrdığı unsurlarla hava savunma bataryalarını hedef alması, bu yaklaşımın en çarpıcı örnekleridir.

Senaryo modeli açısından bu unsurun üç işlevi vardır. Birincisi, ada savunmalarının tepki süresini sıfıra yaklaştırarak hava savunma sistemlerinin ilk dalgada devre dışı kalmasını sağlar ve doyurma saldırısının etkinliğini katlar. İkincisi, adalardaki askerî tesislerin önemli bir kısmının yerleşim yerlerine yakın olduğu düşünöldüğünde, içeriden ve noktasal imha, ağır topçu ve füze ateşi ihtiyacını azaltarak **sivil kayıp riskini düşürme** potansiyeli taşır. Bu da

raporun benimsediğı “ada halkına asla zarar verilmez” ilkesini askerî olarak uygulanabilir kılan bir araçtır. Üçüncüsü, Yunan komuta yapısında “içeriden sızılmışlık” algısı yaratarak psikolojik çözülmeyi hızlandırır. Buna karşılık unsurun belirleyici riski hazırlık evresindedir. Şöyle ki, barış döneminde başka bir devletin topraklarında örtülü bir faaliyet gerektirdiğinden, ifşası hâlinde Yunanistan için kendi başına bir casus belli olur ve Türkiye’nin meşru müdafaa anlatısını ağır biçimde zedeler. Bu nedenle model, söz konusu kabiliyetin ancak karşı tarafın ilk saldırısından sonra devreye sokulmasının siyasi ve hukuki açıdan savunulabilir olduğunu, bunun da Bölüm XVII’de önerilen “ilk vuran olmama” ilkesiyle tam uyum içinde bulunduğunu değerlendirmektedir.

Bu değerlendirme, S3’ün iç tutarlılığı bakımından açık bir sonuca işaret etmektedir: **harekâtın tüm hatları askerî olarak uygulanabilir ve Türkiye, Yunanistan’ın başlatacağı bir savaşta Doğu Ege adalarını, Kıbrıs’ı ve Batı Trakya’yı eşzamanlı ve kısa süre içinde tamamıyla geri alabilecek kapasiteye sahiptir.** Kara harekâtının bir Türkiye–AB çatışmasına dönüşme riski hiç şüphesiz göz ardı edilmemelidir. Lakin bu risk, iki koşulun birlikte gerçekleştiğı S3 kurgusunda belirgin biçimde azalmaktadır. Birincisi, ilk saldırının Yunanistan’dan gelmesi, Türkiye’nin harekâtını meşru müdafaa zeminine oturtmakta ve AB Antlaşması m.42(7)’nin siyasi gücünü zayıflatmaktadır. İkincisi, Bölüm VII’de ortaya konduğu üzere ABD’nin sıcak çatışmaya girememesi ve AB’nin ortak bir ordusunun bulunmaması, Yunanistan’ın beklediğı askerî desteğın sahaya yansımısını engellemektedir. Kontrol altına alınan bölgelerin masada nasıl bir karşılığa dönüştürüleceğı ise Bölüm XV’te ele alınmıştır.

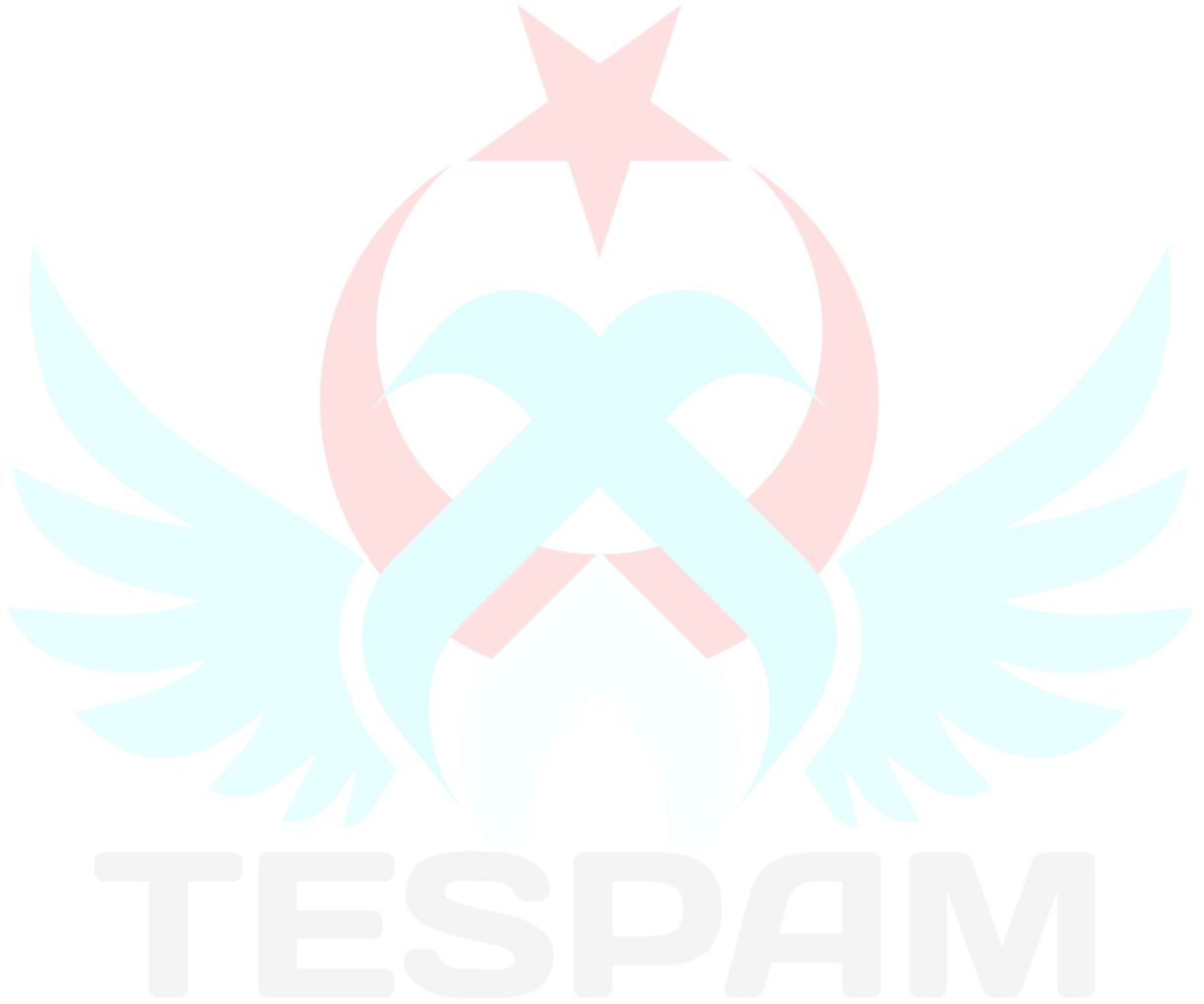
Yunan hava unsurlarının ilk saatlerde kıta sahanlığı hattına kadar gelerek uzun menzilli hava-yer mühimmatıyla (SCALP vb.) Gölçük, Aksaz ve Foça gibi kıyıya yakın üsleri hedef alması beklenebilir. Tabii bu unsurların Türk kıyılarına 250 km’den fazla yaklaşamayacağı da değerlendirilmektedir. Bu kapasite S3’ün Türkiye için tamamen bedelsiz olmayacağını göstermekle birlikte, Çelik Kubbe’nin katmanlı yapısı, SİPER’in menzili ve Türk hava gücünün sayısal üstünlüğü bu bedeli sınırlı tutacaktır. Yunanistan ise ilk dalgada kullandığı uzun menzilli mühimmatı yenileyemeyeceğı için ikinci bir dalga gerçekleştirme kapasitesinden büyük ölçüde yoksun kalacaktır.

XIII.IV. S4 — Uzayan ve Uluslararasılaşan Savaş

S3’te ateşkes 3–7 gün içinde sağlanamazsa çatışma S4’e evrilebilecektir. Bu senaryoda Yunanistan AB Antlaşması 42(7). maddeyi işletecektir. Dolayısıyla Fransa ikili anlaşma gereğı diplomatik ve sınırlı askerî jestlerde bulunacak ve AB yaptırım paketi ve Gümrük Birliğı’nin askıya alınması gündeme gelecektir.

ABD ise Bölüm VII’de açıklanan nedenlerle askerî olarak müdahil olmayacak, silah ihracat lisansları ve finansal araçlar üzerinden baskı kurmaya çalışacaktır. Türkiye askerî olarak savaşı Yunanistan’dan çok daha uzun sürdürebilecek, Yunanistan’ın ise mühimmat, yakıt ve finansman bakımından haftaları aşan bir savaşı taşıması mümkün olmayacaktır. Mamafih ekonomik maliyet ve diplomatik baskı, uzayan bir savaşta Türkiye’nin de yönetmesi gereken riskler olacaktır.

Küresel gerilim ortamında (Bölüm VI) bu senaryo, Doğu Akdeniz'deki lojistik düğümmler üzerinden Rusya–NATO ve Orta Doğu çatışmalarına bağlanarak **bölgesel ya da uluslararası bir savaşa evrilme** riskini de beraberinde getirecektir. Velhasıl S4'te belirleyici olan, sahadaki üstünlüğün masaya zamanında ve doğru biçimde taşınmasıdır. Sahada kazanılanın masada kaybedilmemesi, savaş sonrası düzenin önceden tasarlanmasına bağlıdır.

XIV. Uluslararası Tepki ve Ateşkes Dinamiği

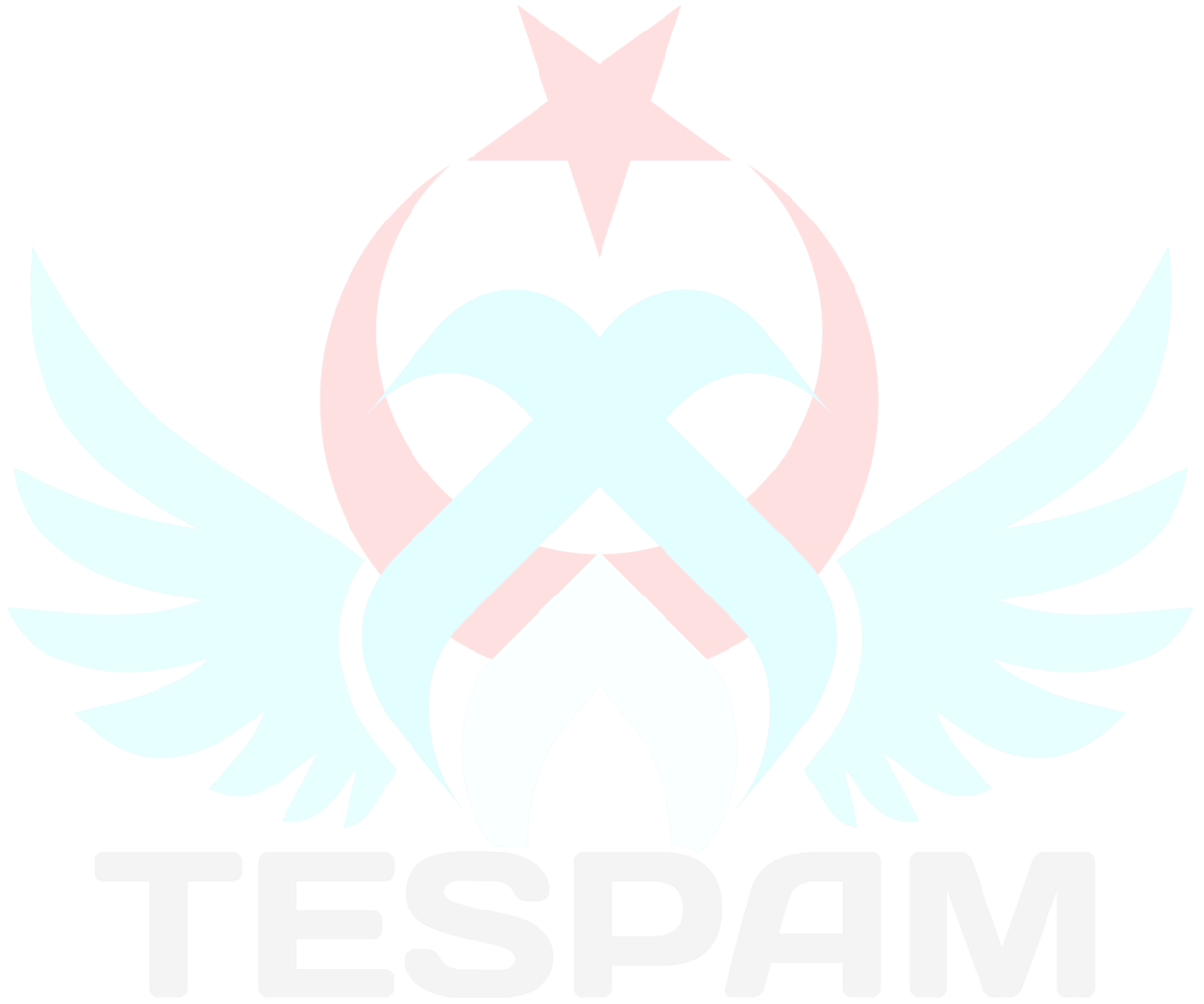
Olası bir çatışmada uluslararası tepkinin yönünü ve şiddetini belirleyecek üç temel değişken bulunmaktadır. Bunlar: ilk ateşi kimin açtığı, çatışmanın hangi coğrafyaya yayıldığı ve büyük güçlerin kendi stratejik öncelikleridir. Bu değişkenler ışığında beklenen tepkiler aşağıda sıralanmıştır:

- **NATO’nun 5. maddesi ittifak içi çatışmada işlemez:** NATO kurumsal olarak taraflardan birini savunamaz; olsa olsa tarafları ayırmaya çalışan bir istişare platformu işlevi görür (Bölüm VII).
- **AB Antlaşması m.42(7)** üye devletlere, silahlı saldırıya uğrayan üyeye “ellerindeki tüm araçlarla” yardım yükümlülüğü getirmektedir. Lakin aynı madde, bu yükümlülüğün bazı üye devletlerin güvenlik ve savunma politikalarının özel niteliğine ve NATO taahhütlerine halel getirmeyeceğini de açıkça hükme bağlamaktadır. AB’nin ortak bir ordusunun bulunmaması, maddenin pratikte askerî değil siyasi ve ekonomik bir dayanışmaya dönüşmesi sonucunu doğurmaktadır. Üstelik Yunanistan’ın ilk saldırıyı gerçekleştirdiği bir senaryoda bu maddenin siyasi gücü de belirgin biçimde zayıflayacaktır.
- **İlk ateşi kimin açtığı** Batılı başkentlerin tutumunu belirleyen ana değişkendir. Türkiye’nin İsrail güdümlü bir Yunan saldırısına karşılık verdiği bir senaryo ile Türkiye’nin ilk saldırıyı gerçekleştirdiği bir senaryo arasında, uluslararası algı ve hukuki meşruiyet bakımından derin bir uçurum bulunmaktadır.
- **ABD, Çin ile stratejik rekabetin ve Avrupa’daki yükünü azaltma stratejisinin bir sonucu olarak Türkiye ile sıcak bir çatışmaya girmeyecek, ilk saatlerden itibaren arabuluculuğa yönelecektir** (Bölüm VII).
- **BM Güvenlik Konseyi** ateşkes çağrısı yapacaktır. Rusya ve Çin’in tutumu, Boğazlar ve Ege ticaretinin açık kalıp kalmamasına göre şekillenecektir.
- **Bölgesel destek:** Azerbaycan, Türk Devletleri, Libya (Trablus) ve Katar’ın diplomatik desteği beklenebilecektir. Suudi Arabistan ve Pakistan’ın tutumu ise Mekke Savunma Anlaşması nedeniyle çatışmayı kimin başlattığına bağlıdır: Türkiye’nin silahlı saldırıya uğradığı bir senaryoda kolektif savunma hükmü siyasi, hatta askerî destek kapısını aralayacaktır. İsrail’in Yunanistan’ı “her anlamda” — istihbarat, elektronik harp, hava savunma mühimmatı ve komuta-kontrol takviyesiyle— desteklemesi, Mısır’ın ise iki tarafa acil barış çağrısı yapması muhtemeldir.
- **İsrail faktörü ve atıf (attribution) savaşı:** Bölüm IV’te ortaya konan tez doğrultusunda, çatışmanın başlangıcına ilişkin anlatı savaşı en az sahadaki çatışma kadar belirleyici olacaktır. Faili belirsiz bir sabotaj ya da sahte bayrak eyleminin kimin tarafından yapıldığının hızla ve inandırıcı biçimde ortaya konması, Batı başkentlerinin tutumunu saatler içinde değiştirebilecektir.

Bu çerçevede en olası ateşkes mimarisi; ABD ve AB (özellikle Almanya) öncülüğünde, NATO kurumsal desteğiyle ve İsviçre (Cenevre) gibi tarafsız bir zeminde başlayacak

müzakerelerdir. Bu müzakerelerde belirleyici olan, Türkiye'nin sahada elde ettiği üstünlük ile hukuki tezlerinin meşruiyeti arasında kuracağı dengedir.

Tüm bu senaryolara ek olarak, sürece İsrail'in aktif olarak müdahil olması, savaşın Suriye üzerinden İsrail'e kadar taşınmasına, Suudi Arabistan, Pakistan ve belki Irak, Katar ve Mısır'ın dahi savaşa direkt olarak taraf olmasına zemin hazırlayabilecektir. Bu olasılık düşük olduğu için bu raporda detaylandırılmamıştır.

XV. Savaş Sonrası Düzen ve “Masa Gücü”

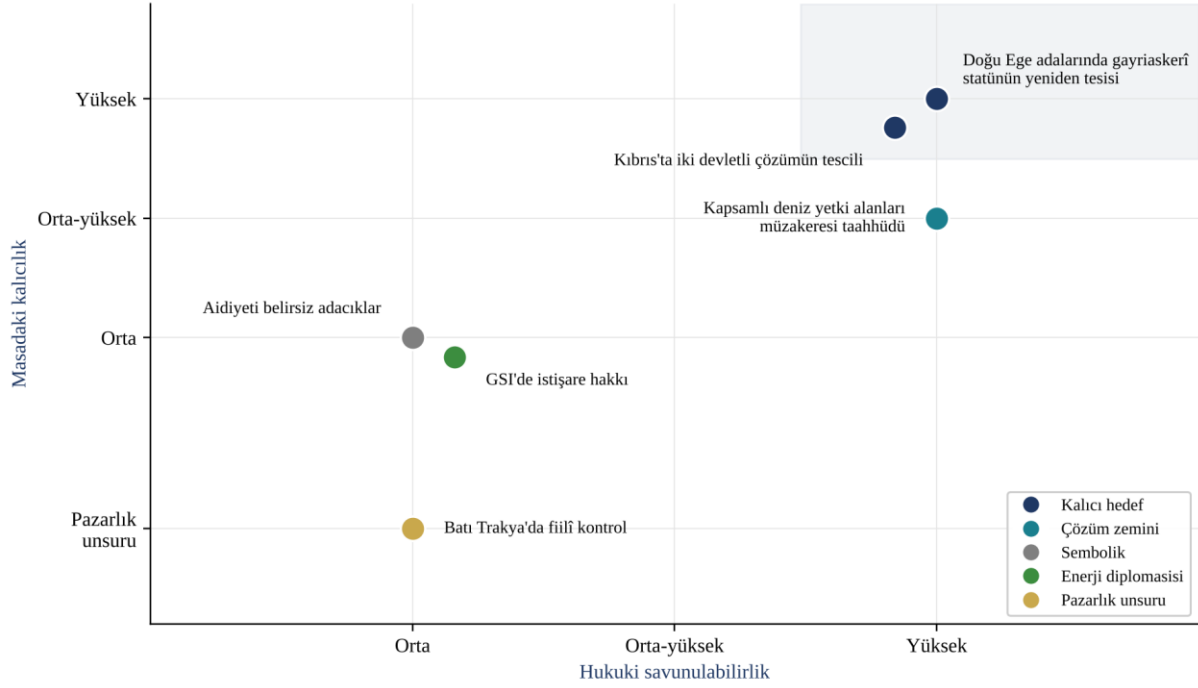
Savaşın sonunda kurulacak düzenin savaştan önce tasarlanması gerektiği ve savaşta ele geçirilen yerleri masada karşılıksız geri veren bir hükümetin siyasi kazanç sağlayamayacağı, Clausewitz’ten bu yana stratejik düşüncenin temel önermelerindendir. Bu önerme, raporun bütüncül karşılık tezi ile birlikte okunduğunda kritik bir soruyu gündeme getirmektedir: Türkiye’nin Doğu Ege adalarını, Kıbrıs’ı ve Batı Trakya’yı geri alabilecek kapasitesi, masada nasıl bir karşılığa dönüştürülecektir?

Raporun bu soruya cevabı açıktır: **kapasite ile meşruiyet birbirini tamamlamalıdır.** Kontrol altına alınan her bölgenin masadaki karşılığı önceden tanımlanmalı; hangi kazanımların kalıcı hedef, hangilerinin pazarlık unsuru olduğu savaş başlamadan belirlenmelidir. Böylece masada yapılacak her düzenleme bir “iade” değil, önceden tasarlanmış bir düzenin parçası olarak tezahür edecektir. Tablo 11 bu ayrımı ortaya koymaktadır.

Tablo 11. Masa gücü bakımından kazanım türleri

Kazanım türü	Hukuki savunulabilirlik	Masadaki kalıcılık	Değerlendirme
Doğu Ege adalarında askerî varlığın tasfiyesi ve gayriaskerî statünün Türkiye güvencesinde yeniden tesisi (Lozan/Paris)	Yüksek	Yüksek	Kalıcı hedef — Türkiye’nin hukuki tezinin fiilen ve hukuken teyidi
Kapsamlı bir deniz yetki alanları müzakeresi taahhüdü (UAD’ye götürülecek paket)	Yüksek	Orta-yüksek	Uzun vadeli çözüm zemini
Aidiyeti belirsiz adacıkların Türkiye’de kalması	Orta	Orta	Sınırlı ama sembolik değeri yüksek
GSI ve benzeri projelerde Türkiye’nin istişare hakkının tanınması	Orta	Orta	Enerji diplomasisi açısından kritik
Kıbrıs’ta iki devletli çözümün fiilen ve hukuken tescili	Yüksek (Yunan ilk saldırısı hâlinde)	Yüksek	Kalıcı hedef — 1974’ten bu yana süren belirsizliğin Türkiye lehine sonlandırılması
Batı Trakya’da fiili kontrol	Orta (ilk saldırının kaynağına bağlı)	Pazarlık unsuru	Batı Trakya Türk azınlığının Lozan’dan doğan haklarının uluslararası güvenceye bağlanması ve Ege’de kapsamlı bir yetki alanları paketi karşılığında masaya taşınabilecek en güçlü koz

Şekil 7. Masa gücü bakımından kazanım türlerinin konumlanması

Kaynak: Tablo 11 esas alınarak TESPAM tarafından hazırlanmıştır.

Bu bağlamda **masa gücü**, iki unsurun birleşiminden doğmaktadır. Bunlar: **sahada her şeyi alabilecek bir kapasite ve bu kapasiteyi meşru, öngörülebilir ve önceden tasarlanmış bir düzen için kullanan bir devlet aklısıdır!**

Savaşı başlatmayan, ancak başlatılırsa deniz, hava ve karada hızla belirleyici üstünlük kuran, sivillere ve uluslararası altyapıya dokunmayan ve hukuki tezlerini her aşamada açıkça beyan eden bir Türkiye, masaya yalnızca güçlü değil, aynı zamanda haklı bir taraf olarak oturacaktır.

Diğer taraftan ilgili müzakereler dahilinde:

- Kıbrıs adasında Rum tarafında kalan bazı eski Türk yerleşimlerinin geri verilmemesi,
- Silahlanma bahane edilerek geri alınan hiçbir adanın iade edilmemesi,
- Batı Trakya'daki insan hakları ihlalleri bahane edilerek, bölgede kalıcı hakimiyet kurulması da mümkün olabilecektir.

XVI. Yunan Kamuoyu İçin Stratejik Bir Okuma: Gerilimi Azaltmanın Rasyonelliği

Bu raporun ortaya koyduğu tablo, en çok Yunan toplumunu ilgilendirmektedir. Zira olası bir savaşın bedelini ne İsrail ne ABD ne de Fransa ödeyecektir. Bu bedeli adalarda yaşayan aileler, Batı Trakya'daki ve Kıbrıs'taki toplumlar, borç yükü altındaki Yunan ekonomisi ve geleceği belirsizleşecek Yunan gençliği ödeyecektir. Bu nedenle raporun bu bölümü, doğrudan Yunan kamuoyuna yönelik bir stratejik okuma niteliği taşımaktadır.

Yunan toplumunun önünde açık ve rasyonel bir tercih bulunmaktadır:

- **Askerî gerçekliği doğru okumak:** Türkiye ile Yunanistan arasındaki askerî, sını ve ekonomik asimetri, satın alınacak herhangi bir sistemle kapatılamayacak ölçüdedir (Bölüm IX ve X). Yunan kamuoyunu “önleyici saldırı” senaryolarıyla bu gerçekliğin aksine ikna etmeye çalışan anlatılar Yunan halkını korumamakta; tam aksine onu telafisi imkânsız bir riskin içine sürüklemektedir.
- **Kimin savaşı olduğunu sorgulamak:** Akhilleus Kalkanı ile Yunan komuta-kontrol mimarisine yerleşen İsrail'in Türkiye'yi zayıflatma hesabı, Yunanistan'ın millî çıkarlarıyla örtüşmemektedir. Yunan halkı, kendi topraklarının ve gençlerinin üçüncü bir devletin stratejik hesaplarına alet edilmesine karşı çıkma hakkına ve sorumluluğuna sahiptir.
- **Müttefik beklentilerini gerçekçi biçimde değerlendirmek:** ABD'nin Çin ile rekabet sürerken Türkiye ile sıcak çatışmaya girmesi mümkün değildir. AB'nin ortak bir ordusu yoktur. Fransa ise Türkiye ile savunma sanayiinde ortaklık kurmaktadır (Bölüm III ve VII). Kriz anında Yunanistan'ın yanında askerî olarak duracak bir güç bulunmamaktadır.
- **Zamanlamayı kavramak:** Toplumsal baskının hükümet üzerindeki etkisi, ilk kurşun atılmadan önce en yüksek düzeydedir (Bölüm XI). Gerilimi azaltma talebinin kriz öncesinde, yani bugün dile getirilmesi elzemdir.

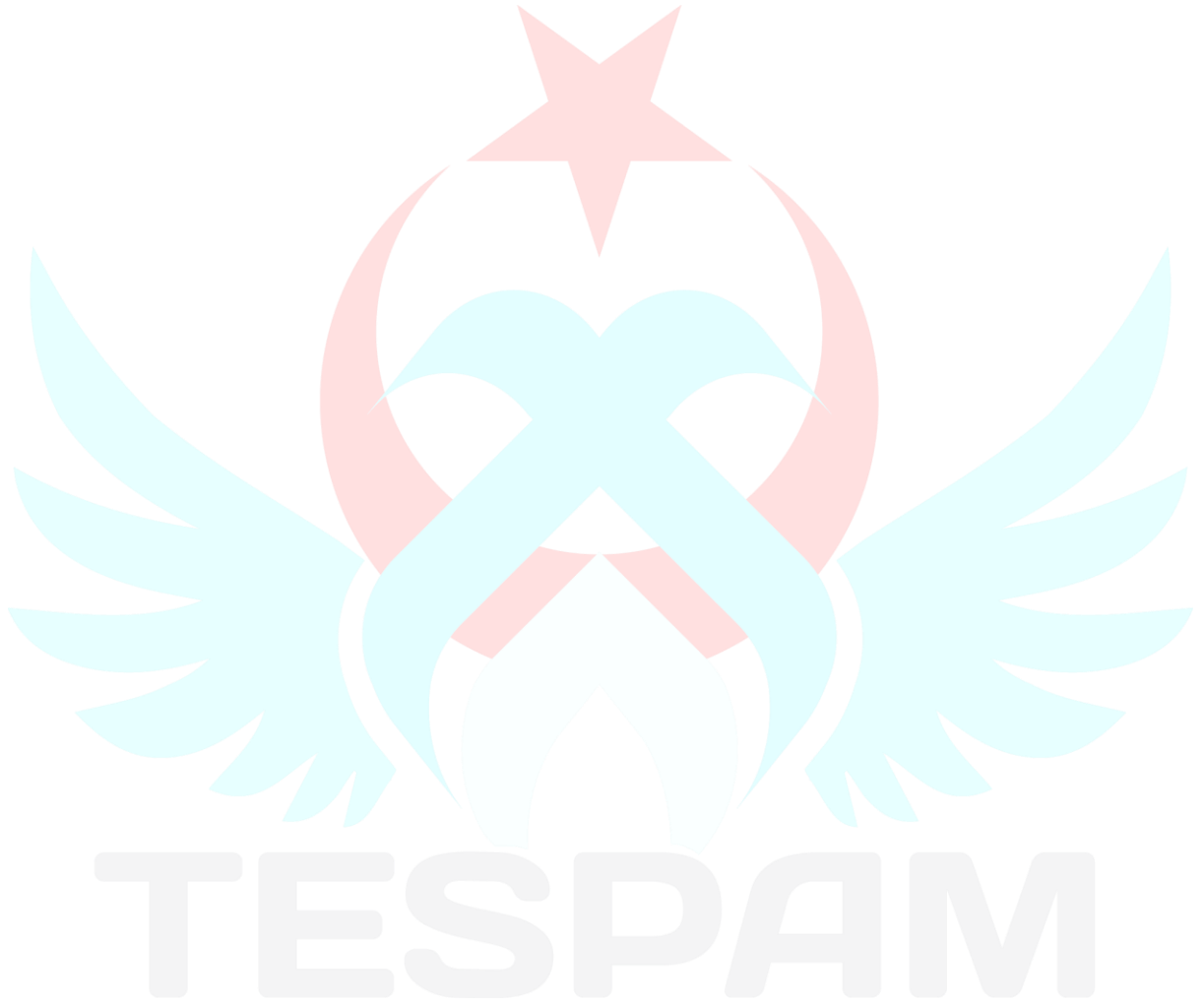
Bu çerçevede Yunan kamuoyunun —sivil toplum kuruluşları, iş dünyası, akademi, medya ve özellikle Türkiye ile gündelik hayatı iç içe olan ada toplulukları aracılığıyla— hükümeti üzerinde şu yönde bir baskı kurması, Yunanistan'ın kendi geleceğini güvence altına almasının en gerçekçi yoludur:

- Adaların gayriaskerî statüsüne dönülmesi;
- 12 mil gibi tek taraflı ve casus belli niteliği taşıyan adımlardan vazgeçilmesi;
- İsrail ile kurulan ve Türkiye'yi hedef alan askerî eksenin sınırlandırılması;
- Ege ve Doğu Akdeniz'deki uyuşmazlıkların bütüncül bir paket hâlinde, iyi niyetli ve doğrudan bir diyalogla müzakere edilmesi.

Hiç şüphesiz neredeyse 600 yıl boyunca Osmanlı idaresinde huzurla yaşamış olan Yunan halkıyla Türk milleti arasında bir düşmanlık bulunmamaktadır.

Ege'nin iki yakası da Osmanlı çatısı altında yüzyıllardır aynı denizi, aynı ticareti, aynı sofrayı ve aynı kaderi paylaşmaktadır.

Bu ortak mirası bir savaşın enkazına dönüştürmek isteyenlerin hesaplarına karşı en güçlü kalkan, Yunan toplumunun sağduyusu olacaktır.

XVII. Değerlendirme ve Politika Önerileri

XVII.I. Caydırıcılık ve Hazırlık

- **Asimetri korunmalı ve derinleştirilmelidir.** Türkiye'nin göreceli gücü zaman içinde artmaktadır; bu nedenle önleyici bir savaşa ihtiyaç bulunmamaktadır. Çelik Kubbe'nin ülke geneline yayılması, Tayfun ve SİPER'in seri üretiminin hızlandırılması, KAAN, Kızılirma ve MUGEM programlarının takvimine uyulması ve yerli motor programlarının önceliklendirilmesi, Akhilleus Kalkanı'nın tamamlanacağı 2029 yılına kadar farkın daha da açılmasını sağlayacaktır.
- **Caydırıcı kapasite görünür kılınmalıdır.** Türk Silahlı Kuvvetleri'nin müşterek harekât kabiliyeti, insansız sistemleri ve derin vuruş kapasitesi; tatbikatlar, test atışları ve savunma fuarları aracılığıyla düzenli biçimde kamuoyuyla paylaşılmalıdır. Caydırıcılık, ancak karşı tarafın doğru okuyabildiği bir kapasite olduğunda işlev görecektir.
- **Kırmızı çizgiler açık ve tutarlı biçimde beyan edilmelidir.** 12 mil, adaların silahlandırılması ve Türkiye'nin kıta sahanlığındaki faaliyetler konusundaki tutum, belirsizlik bırakmayacak ama tırmanmayı da körüklemeyecek bir dille yinelenmelidir; zira Fearon'un (1995) gösterdiği üzere savaşların önemli bir kısmı karşı tarafın kararlılığının yanlış okunmasından doğmaktadır.
- **Atıf (attribution) kapasitesi güçlendirilmelidir.** Ege ve Doğu Akdeniz'de deniz altı ve deniz üstü olayların faillerini saatler içinde ortaya koyabilecek bir istihbarat-gözetleme-keşif ve adli inceleme kapasitesi, üçüncü taraf provokasyonlarına karşı en etkili savunmadır; vekâleten zayıflatma stratejisi ancak belirsizlikten beslenebilecektir.
- **İlk vuran olmama ilkesi stratejik bir doktrin olarak benimsenmelidir.** Bu ilke, Türkiye'nin harekât kabiliyetlerini sınırlamayacak, aksine önceden hazırlanmış tüm kabiliyetlerin —ön-konuşlandırılmış unsurlar dâhil— karşı tarafın ilk saldırısından sonra tam meşruiyetle devreye sokulmasını sağlayacak ve İsrail'in arzuladığı "saldırgan Türkiye" anlatısını boşa çıkaracaktır.
- **Kritik altyapının korunması önemlidir.** TANAP, TürkAkım, LNG/FSRU, depolama tesisleri ve deniz altı kabloları gibi stratejik unsurlar kara ve deniz hava savunma planlamasında öncelikli hâle getirilmelidir. Bu tesisler hem hedef değeri yüksek hem de Türkiye'nin barış dönemi gücünün temel kaynağıdır.

XVII.II. Kriz Yönetimi

Kriz yönetimi dahilinde aşağıdaki hususlara dikkat edilmesi ve ilgili hazırlıkların planlanması önemlidir:

- **"Altın saatler" için kurumsal bir koordinasyon mekanizması oluşturulmalıdır.** Bu kapsamda, Genelkurmay ve Dışişleri düzeyinde, Yunan muhataplarla ve NATO

ile 7/24 işleyen sıcak hatlar oluşturulabilmeli, 5. basamakta bir olayın ardından ilk 6–12 saatte uygulanacak bir siyasi karar protokolü kurgulanmalıdır.

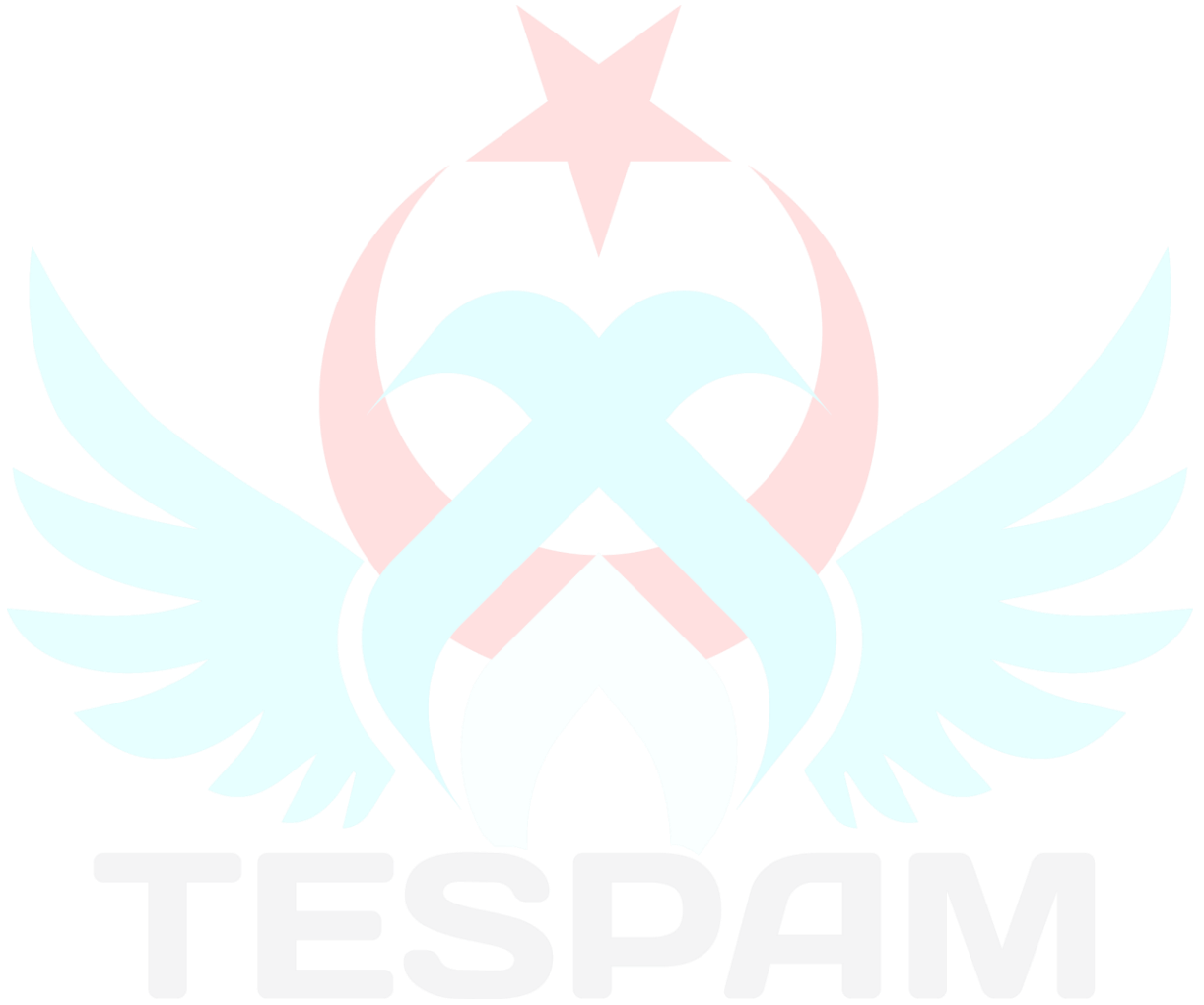
- **Angajman kurallarının tüm birimlerce kanıksanması sağlanmalıdır.** Şöyle ki, sahadaki bir komutanın anlık kararıyla stratejik bir savaşın başlamasını önleyecek, ama meşru müdafaa hakkını da kısıtlamayacak dengeli kurallar bütün askeri personeller nezdinde idrak edilmelidir.
- **Anlatı hazırlığı ve iletişim kurgusu güçlendirilmelidir.** Türkiye’nin hukuki tezlerinin (Lozan, Paris, hakkaniyet ilkesi) kriz anında değil, kriz öncesinde uluslararası kamuoyuna anlaşılır biçimde aktarılması üzerine yoğun çalışmalar yürütülmelidir.

XVII.III. Diplomasi ve Enerji

Diplomasi ve enerji anlamında aşağıdaki adımlara dikkat edilmelidir. Bu bağlamda:

- **Washington ile stratejik diyalog** güçlendirilmelidir. İsrail güdümlü bir Türk–Yunan savaşının, ABD’nin Çin ile rekabetinde Pekin’e ve Moskova’ya kazandıracakları ABD karar alıcılarına açık ve sistematik biçimde aktarılmalıdır.
- **Fransa ile yakınlaşma** sürdürülmelidir. Ancak bunun Fransa’nın Yunanistan’a karşı hukuki yükümlülüklerini ortadan kaldırmadığı da gerçekçi biçimde hesaba katılmalıdır.
- **GSI gibi projelerde** “fiili engelleme” yerine “istişare ve ortaklık” formülü değerlendirilmelidir. Türkiye’nin güzergâh üzerindeki haklarının tanınması karşılığında bölgesel elektrik ticaretine katılımı, sıfır toplamli rekabeti artı toplamli bir enerji diplomasisine dönüştürebileceği unutulmamalıdır.
- **Mavi Vatan Kanunu’nun zamanlaması ve dili** dikkatle yönetilmelidir. Kanunun yürürlüğe girişi, Yunanistan’ın 2027 seçim takvimiyle çakıştırılmamalı; Ege’de 6 milin korunduğu ve kanunun bir müzakere zemini olduğu mesajı Batı başkentlerine önceden ve açık biçimde iletilmelidir. Böylece Atina’nın 12 mil karşı hamlesinin uluslararası meşruiyeti daraltılabilecektir.
- **Sivil deniz koruma alanları ve tabiat parkları** Türkiye’nin Ege’deki hak iddialarını ateş açmadan somutlaştıran araçlar olarak sistematik biçimde kullanılmalı; Mavi Vatan Kanunu’nun öngördüğü özel statülü alan yetkisi bu amaçla işletilmelidir.
- **İsrail–Yunanistan–GKRY ekseninin** adaların silahlandırılmasındaki rolü uluslararası hukuk platformlarında —BM, AGİT ve NATO içinde— belgelenmeli ve gündemde tutulmalıdır.
- **Yunan toplumuyla doğrudan iletişim kanalları** arttırılmalıdır. Ada toplulukları, iş dünyası, akademi ve sivil toplum ile kurulacak temaslar, iki halk arasındaki ortak çıkarı görünür kılacak ve gerilimi azaltma talebinin Yunanistan içinde güç kazanmasına katkı sağlayacaktır.

- **Türkiye'nin transit ülke (ve uzun vadede bir enerji merkezi olma yönündeki itibarı** her koşulda korunmalıdır. Bu itibar, herhangi bir askerî kazanımdan daha kalıcı bir stratejik varlıktır.

XVIII. Sonuç

Ege ve Doğu Akdeniz'deki Türk–Yunan uyuşmazlığı, yarım asırdır savaşın kıyısında yönetilen ama hiçbir zaman savaşa dönüşmemiş bir rekabettir. Bu raporun ortaya koyduğu model, söz konusu dengenin üç faktör nedeniyle 2026–2030 döneminde kırılanaştığını göstermektedir: (i) İsrail'in Akhilleus Kalkanı üzerinden Yunan savunma mimarisine yerleşmesi, (ii) GSI, deniz parkları ve mekânsal planlama gibi “sessiz egemenlik” hamlelerinin çoğalması ve (iii) iki ülkenin seçim takvimlerinin iç kamuoyu baskısını artırması.

Raporun birinci temel önermesi, Türkiye ile Yunanistan arasındaki askerî, teknolojik ve sınai asimetrinin bariz ve kalıcı olduğudur. Coğrafya, kitle, insansız sistemler, derin vuruş, elektronik harp, muharebe tecrübesi ve %80'i aşan yerlilik oranıyla her geçen yıl güçlenen bir savunma sanayii, Türkiye'yi Yunanistan'ın satın alacağı hiçbir sistemle dengelenemeyecek bir konuma taşımıştır. İsrail güdümlü başlatılabilecek bir savaşta Türkiye, Yunan ordusunun askerî kapasitesini kısa sürede çökertebilecek ve Doğu Ege adalarını, Kıbrıs'ı ve Batı Trakya'yı eşzamanlı bir harekâtla tamamıyla geri alabilecek kapasitededir. ABD'nin Çin ile stratejik rekabeti sürerken Türkiye ile sıcak bir çatışmaya girememesi ve NATO'nun ittifak içi bir savaşta işlevsiz kalması ise Yunanistan'ın en temel stratejik varsayımlarını geçersiz kılmaktadır.

Raporun ikinci temel önermesi, bu dengenin artık yalnızca Atina ile Ankara arasında kurulmadığıdır. “Terörsüz Türkiye” süreciyle iç cephesini tahkim eden, Doğu ve Güneydoğu'daki sorunlarını büyük ölçüde çözüm yoluna sokan, Suriye ve Irak'ta etkinliğini artıran, Suudi Arabistan ve Pakistan ile kolektif savunma bağı kuran ve Ermenistan ile normalleşen bir Türkiye, İsrail için zaman geçtikçe dengelenmesi güçleşen bir aktördür. Bu nedenle İsrail açısından Türkiye'yi başka bir unsurla, en elverişli aday olarak da Yunanistan ile savaşırarak zayıflatmak, elde kalan son ve en cazip seçenek hâline gelmektedir. Akhilleus Kalkanı ile Yunan komuta-kontrol mimarisine yerleşen İsrail, adaların hukuka aykırı silahlandırılmasındaki eşgüdüm ve iç tutarlılıktan yoksun, İsrail harekât kurgusunu yansıtan Yunan önleyici saldırı senaryoları bu tezin göstergeleridir. Küresel ölçekte büyük güçler arasındaki gerilimin tırmandığı bir dönemde, Mavi Vatan Kanunu ile Yunanistan'ın 12 mil senaryosunun oluşturduğu çift tetik, yerel bir krizi uluslararası bir savaşa taşıyabilecek bir kıvılcım niteliği taşımaktadır.

Nihayetinde bu raporun temel önermesi şudur: **Türkiye'nin Ege ve Doğu Akdeniz'deki en güçlü pozisyonu, savaşı kazanabilecek kapasiteye sahip olduğu herkesçe bilinen ama bu kapasiteyi kullanmak zorunda kalmadan hedeflerine ulaşan bir devlet olmasıdır.** Türkiye'yi zayıflatmak isteyenlerin en çok arzuladığı şey savaşın kendisi olduğuna göre, bu tuzağa düşmemek; düşürülmek istenirse de ilk vuran olmadan, meşruiyetini koruyarak ve bütün kapasitesiyle karşılık vermek, Türkiye'nin bu dönemdeki en büyük stratejik başarısı olacaktır. Velhasıl Ege'de barışın anahtarı Atina'dadır; o anahtarı çevirecek olan da kendi geleceğini üçüncü tarafların hesaplarına teslim etmeyecek olan Yunan toplumunun sağduyusudur.

Kaynakça

- Biddle, S. (2004). *Military power: Explaining victory and defeat in modern battle*. Princeton University Press.
- Birleşmiş Milletler. (1945). *Birleşmiş Milletler Şartı*. San Francisco.
- Birleşmiş Milletler. (1982). *Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi (UNCLOS)*. Montego Bay.
- Avrupa Birliği. (2007). *Avrupa Birliği Antlaşması (Lizbon Antlaşması ile değişik)*, m.42(7).
- Fearon, J. D. (1995). Rationalist explanations for war. *International Organization*, 49(3), 379–414.
- Jervis, R. (1976). *Perception and misperception in international politics*. Princeton University Press.
- Kahn, H. (1965). *On escalation: Metaphors and scenarios*. Praeger.
- Lozan Barış Antlaşması. (1923, 24 Temmuz).
- Montrö Boğazlar Sözleşmesi. (1936, 20 Temmuz).
- Paris Barış Antlaşması (İtalya ile). (1947, 10 Şubat).
- Schelling, T. C. (1966). *Arms and influence*. Yale University Press.
- Schwartz, P. (1991). *The art of the long view*. Doubleday.
- Nexans. (2026, 6 Ocak). *Nexans statement on the Great Sea Interconnector (GSI) project* [Basın açıklaması]. Paris.
- Reuters. (2026, 31 Ağustos). Israel signs \$3.5 billion air defence deal with Greece.
- Cyprus Mail. (2026, 28 Ağustos). Greece set to sign €3bn Achilles Shield air defence agreements with Israel.
- Daily Sabah. (2026, 21 Ağustos). Türkiye taps 6.7 bcm of gas 6 years after Black Sea discovery.
- T.C. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı. (2025). *Sakarya Gaz Sahası'nda birinci faz tamamlandı* [Haber duyurusu].
- To Vima. (2026). GSI: Unresolved Cyprus issue looms over October NAVTEX.
- Ta Nea. (2026, 27 Eylül). Türkiye ile olası krizin 24 saatlik senaryosu [Gazete Oksijen aktarımı].
- Milliyet. (2025, 3 Ağustos). Ege ve Akdeniz'de iki yeni deniz koruma alanı ilan edildi.
- Milliyet. (2026, Mayıs). Mavi Vatan için yeni yasa: Ege'de 6 mil şartı sürecektir.
- Milliyet. (2026, Eylül). Yunan basını yazdı: İsrail'in Türkiye'ye karşı en çok korktuğu senaryo [Vima Orthodoxias aktarımı].
- Euronews Türkçe. (2026, 7 Ağustos). Cumhurbaşkanı Erdoğan: Mekke Anlaşması savunma iş birliği ve terörle mücadele katkı sağlayacak.
- Sol Haber. (2026). Türkiye–Ermenistan hattında seçim öncesi normalleşme trafiği.
- Sözcü. (2025, Aralık). Barış masası dağılıyor: CFR, Chatham House ve ICG 2026 risk değerlendirmeleri.
- İsrail Savunma Bütçesi ve Kuvvet Yapısını İnceleme Komitesi [Nagel Komisyonu]. (2025, Ocak). *Rapor*. Kudüs.
- ABD Savunma Bakanlığı. (2026, Ocak). *National Defense Strategy*. Washington, DC.
- Beyaz Saray. (2025, Aralık). *National Security Strategy of the United States of America*. Washington, DC.
- Al Jazeera. (2026, 25 Ocak). Pentagon downplays China threat: What it means for US allies.
- Kuzey Atlantik Antlaşması. (1949, 4 Nisan). Washington.

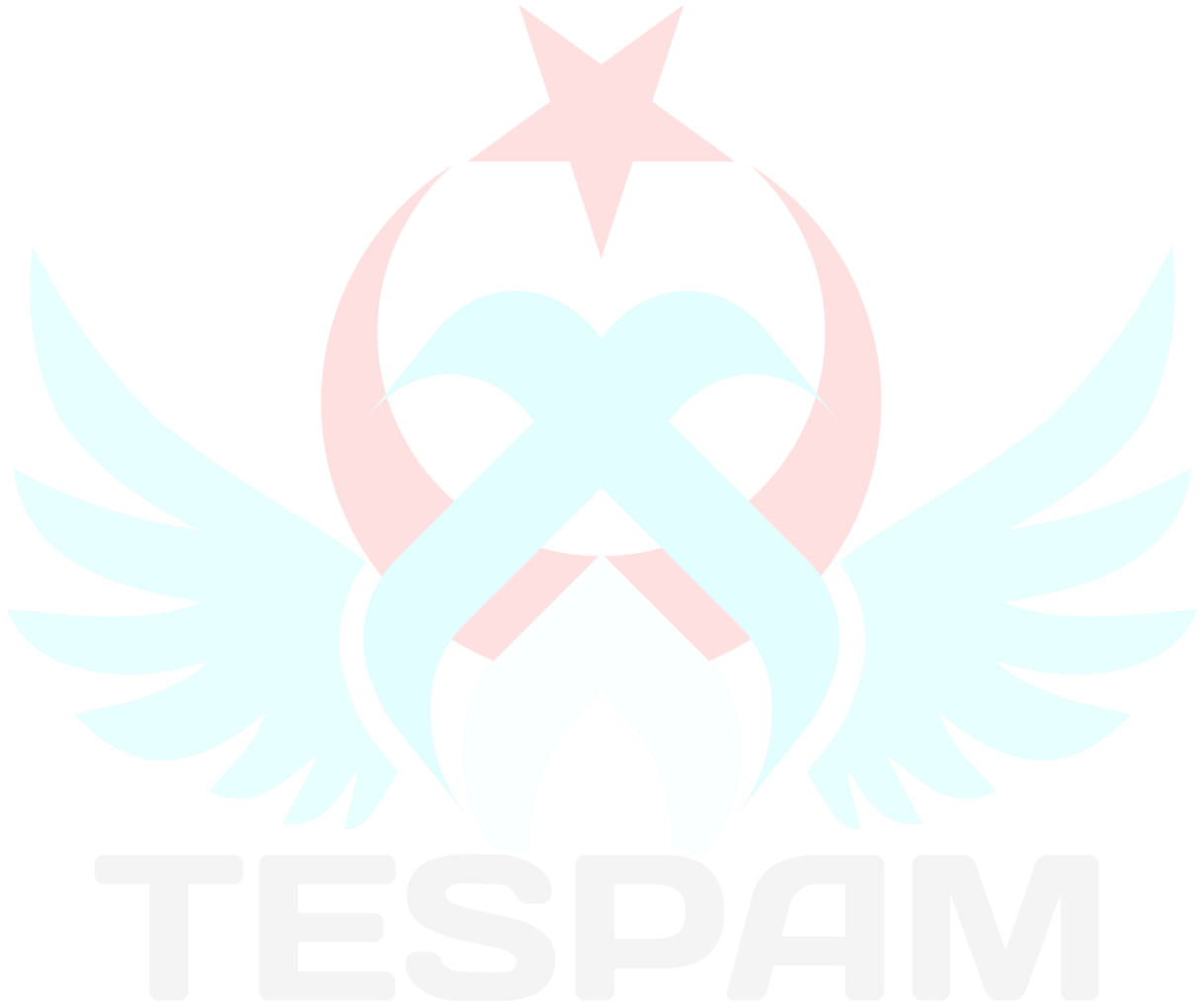
Defence Turkey. (2026). General assessment of the Turkish defense and aerospace industry in 2025 and targets for 2026.

Quwa. (2026). BAE Systems begins manufacturing Türkiye's Eurofighter Typhoon fighters.

Protothema. (2026, 9 Eylül). Turkey begins building 60,000-tonne aircraft carrier as Greece boosts navy.

Milliyet. (2025). Türkiye'nin durdurulamayan füzeleri: Çelik Kubbe'nin vurucu timleri.

Politikam. (2026). NATO'nun 2026 savunma bütçesi belli oldu: Türkiye kaç milyar dolar harcayacak?

TESPAM

Türkiye Enerji Stratejileri ve Politikaları Araştırma Merkezi

Kızılelma Enstitüsü

info@tespam.org

© 2026 TESPAM. Tüm hakları saklıdır.